

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖRAN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

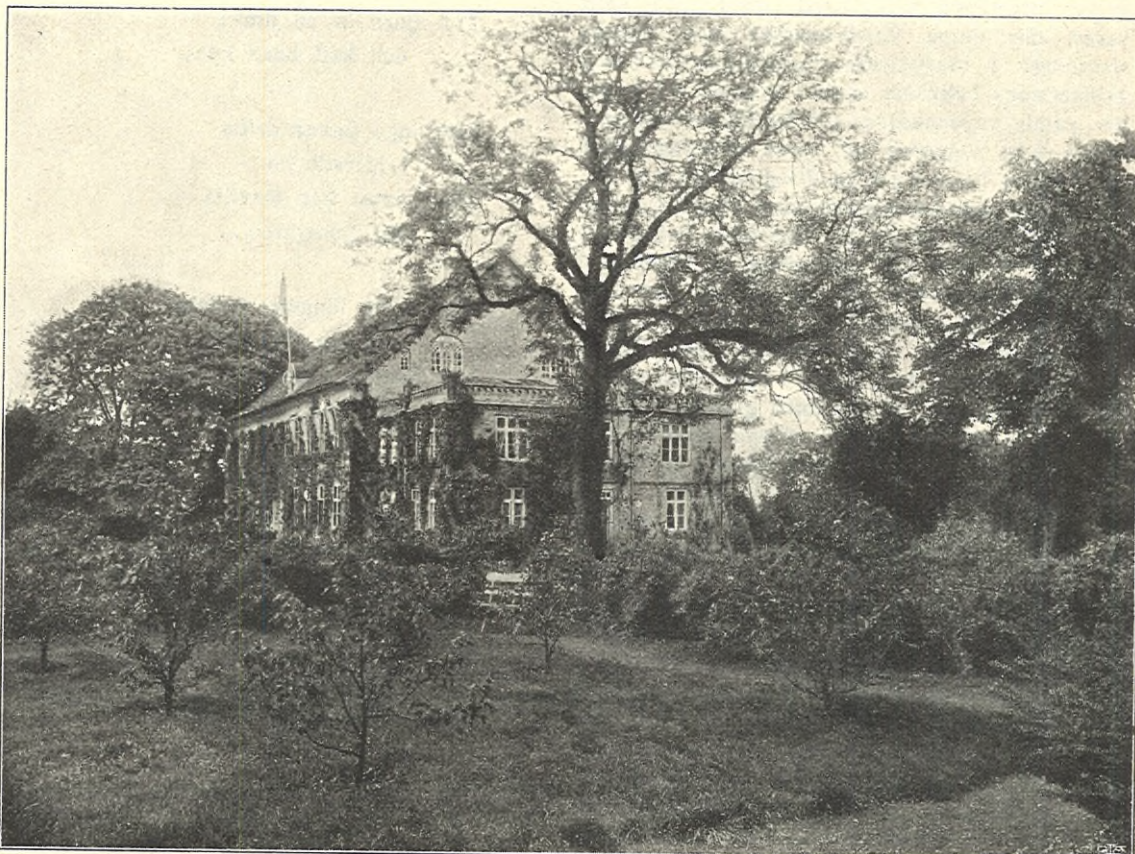
FRU CHARLOTTA LILLIEHÖÖK, F. ROSENBLAD.
FYLLENDE DEN 27 DENNES 75 ÅR.

»STORMOR I HALLAND.» NÅGRA BILDER FRÅN EN HALLÄNSK HERRGÅRD.

DET GAMLA HALLÄNSKA säteriet Lindhult, beläget i Stafsinge socken, Faurås härad, omtalas redan i midten af 1400-talet, då det ägdes af höfdingen på Varbergs slott Åke Axelson Tott. Sätessgård blef det först i början af 1600-talet, då det innehades af Magnus Gyllenstjerna till Fulltofta. Sedan han emellertid försålt det, bytte det ägare flere gånger, tills det d. 4 juni 1756 af Anders Johansson Ehrenpool för 52,000 daler s:mt såldes till Fredrik Malcolm Lilliehöök, en son af Bengt Lilliehöök till Hjuleberg och dennes maka Lunetta Maria Kruuse, och har Lindhult sedan dess under alla år innehaft af Lilliehöökiska släkten. Denne Fredrik Malcolm är således stamfader för Lindhult-Lilliehöökarna. Han var född 1722 och gick 22 år gammal i fransk krigstjänst, där han avancerade till kapten. Hemkommen blef han 1751 riddare af Svärdsorden, något som då ansågs för en synnerligt stor utmärkelse. Han var gift med Charlotte von Mentzer och hade med henne 13 barn, af hvilka äldste sonen, Carl Johan Lilliehöök, vid faderns död öfvertog Lindhult. Det nu befintliga boningshuset på Lindhult lät ofvanstående Fredrik Malcolm uppföra. Carl Johan L. var liksom fadern militär och deltog som kapten vid Västgöta-Dals reg:te i 1788-1790 års finska krig. Gift sedan 1788 med Ulrika Charlotta Ribbing, hade han med henne sex barn. Sonen Carl Lilliehöök blef ensam ägare af fädernegården 1826, hvarefter han 1828 tog afsked som kapten och utnämndes sedermera till

kammarjunkare. Han var en synnerligen kunnig och driftig jordbrukare. Under flere år utkämpade han svåra strider mot fördomar och okunnighet, innan han lyckades genomdriva urtappningen af den s. k. Ramsjön, hvarigenom vunnos nära 4,000 tld odlingsbar jord. Kostnaderna uppgingo till 40,000 rdr. Kammarjunkare Lilliehöök fick dock ej upplefva arbetets fullbordande; han dog 1848. Han var gift med Sophia Bagge. Hans äldste son Carl Johan Lilliehöök tillöste sig nu sina syskons arfslotter och öfvertog fädernegården. Han var född 1828, genomgick krigsskolan på Carlberg blef 1847 sekund-löjtnant vid flottan. Som ung kadett deltog han i vår nuvarande konungs öfningsfärder till sjös, och tack vare sin sällsynta språkkunnighet fick han alltid bland konungens uppvaktning deltaga i landstigningarna i de utländska hamnar, som besöktes. Han for äfven för att vinna skicklighet i sitt yrke under några år på handelsfartyg; 1859 tog han afsked som kapten-löjtnant och ägnade sig sedan uteslutande åt gårdens skötsel. Liksom sin far var han en föregångsman i allt hvad jordbruk angick, ej blott i sin trakt, utan i hela Halland. 1,000 tld jord uppodlades under hans tid på Lindhult. Han uppförde äfven prydliga och goda ladugårds- och stallbyggnader. Länets lägre landbruksskola blef under hans tid 1869 förflyttad till Lindhult för en tid af 10 år. Trädgårdsskötseln såg äfven i honom en varm nitälskare, och vid äldre år

upptogo hans kära trädgårdar nästan hela hans tid. I synnerhet intresserade honom dvärgträdodlingen. Genom hans och hans många-åriga medhjälpare och trädgårdsmästare O. Jacobssons nitälskan och intresse ha Lindhults handelsträdgårdar och plantskolor vunnit den välförtjänta höga ställning de för närvarande intaga såsom eröfrare af första utmärkelser vid våra utställningar. Han dog år 1896. Sedan 1858 hade han varit förenad i äktenskap med Gustafva Charlotta Fredrika Rosenblad, dotter af öfverstelöjtnanten Fredrik Rosenblad och Juliana Silfversköld. Med henne hade han tre söner och en dotter. Några år innehades Lindhult af brodern, kommandörkapten Axel Pontus Lilliehöök, men kom genom arf efter dennes och hans makas död åter till kapten-löjtnant Lilliehööks barn: Carl Johan L., kapten vid Älfsborgs reg:te, R. S. O., gift med Signe Westfelt, Fredrik, lektor vid Tekniska Högskolan i Stockholm, gift med Elise Hector, Axel, som af sina syskon arrenderade deras andelar i fädernegården till sin död 1905, gift med Berta Hallberg, Sophie, gift med kontraktsprosten L. N. O., L. V. O. teol. d:r Johan Wahlfisk. — Af dessa var det, som förut angifvits, yngste sonen Axel, som förvaltade egendomen. Äfven han var liksom fadern en synnerligen duglig och intresserad landbrukare. Sorgligt nog rycktes han förlidet år i januari helt hastigt bort af blodförgiftning. "En ädling i ordets bästa och innersta mening, öppen,

LINDHULT FRÅN SÖDER.

MATSALEN Å LINDHULT.
TILL VÄNSTER PORTRÄTT AF FREDRIK MALKOLM LILLIEHÖÖK OCH CHARLOTTE V. MENTZER,
LÄNGST TILL HÖGER BENGT LILLIEHÖÖKS VAPENSKÖLD.

vänsäll och trofast, en husbonde som få och en sann föresyn för sina underhåvande" var det vackra eftermäle han vid sin bortgång fick. — Nu innehafves Lindhult af bröderna kaptenen C. J. Lilliehöök och lektor Fredrik Lilliehöök och skötes genom förvaltare. Den förre bebor öfra våningen och arrenderar och sköter särskildt Lindhults stora handelsträdgårdar och plantskolor. Undre våningen bebos af hans mor fru Charlotte Lilliehöök, född Rosenblad, samt hennes sonhustru, änka efter Axel Lilliehöök. — Det var här hos modern och den nu aflidne brodern, som syskonkretsen och andra släktingar alltid samlades, och kan jag, som många gånger varit bland gästerna, intyga, att det Lilliehöökska hemmet är ett hem, där tjocka murar utestänga allt hvad ofrid och split heter, där djupa fönsternischer med trefliga sittplatser i rakryggade "Lindhultsstolar" och gammaldags bekväma emmor inbjuda till hvila, där gamla vapensköldar och familjeporätt nedblicka från väggarna och mana efterkommande till ädelhet i tanke och handling och där man alltid möts af gammaldags gästfrihet utan skrymtan.

I detta hem firade fru Charlotte Lilliehöök den 27 dennes sin 75-årsdag i kretsen af barn, barnbarn och vänner. I år har hon här bott och verkat i 48 år, en lång tidrymd, som åt henne medfört både glädje och sorg. Hon har dock burits genom alla lifvets pröfningar af en sann gudsfuktan och sin mans och sina barns nästan rörande kärlek. — Stor och vördnadsbjudande, kallas hon ibland på skämt "Stormor i Halland". Ofta ännu när kinden blir varm och ögat glänser af godhet och skalkaktighet, kan hon se förunderligt ung ut, och nöjsamt är att höra, när hon med sin syster, fru Sophie Mühl från det närbelägna godset Hellerup, återkallar i minnet upplevelser från 1840 — 50-talen.

"Gamla hennes nåd", som hon kallas af sina underhåvande, har alltid varit en gifmild och god matmoder och många äro de, hon hjälpt och uppfostrat. Många äro äfven de, som nu förena sig i barns och barnbarns önskan om en ljus och fridfull ålderdom för den vördade gamla!

EN SOMMARGÄST.

SNÖDROPPEN.

KNAPPT KÄLEN lossna hunnit,
när du går opp.
Och drifvan ej förrunnit,
när du bär knopp.

Fast gråa moln sig skocka
i nordanspår,
står käck din hvita klocka
och ringer vår.

Att höra lärkan klinga
du fåfängt lyss.
Din fjärl är en flinga
och kall hans kyss.

Och inga finkar drilla
i löfvadt bo.
Dock intet kan förvilla
din ljusa tro...

När solen fångslet bräckte
omkring din stam
och hennes glöd dig väckte,
du strax sköt fram.

Du kände safven svalla —
och tvekan dog.
Du kände himlen kalla —
och det var nog.

Ett bud i tider tunga
om vår du gaf.
Och lärkor skola sjunga
omkring din graf.

HARALD JACOBSON.

ETT SAMLINGSROP TILL SVENSKA KVINNOR.

(SOLIDAR. EN LIFSFRÅGA FÖR HEMMEN. AF ELSA TÖRNE.)

DENNA MÄRKLIGA BOK — utkommen redan före jul och då i korthet anmäld i Idun n:r 50 — har särskildt under senaste veckorna, dels i tidningarnas spalter och dels bland den läsande allmänheten, blifvit så lifligt debatterad, att den utan öfverdrift kan nämnas som en af vinterns mest uppmärksammade, boken för dagen. Den är äfven enligt min tanke väl värd det erkännande, som ligger i ett dylikt omnämnande från olika håll — och än mer — kunskapen om denna bok bör tränga så vidt och djupt som möjligt, synnerligast bland vårt lands kvinnor, till hvilka den särskildt riktar sina ord.

Det är ju en länge känd och erkänd sak, att våra hus och hem numera stå på en vulkanisk mark, hvars härd är den brännande tjänarinnefrågan. Denna fråga har så mångordigt dryftats och skärskådats från alla håll och kanter, att det ej lönar stort tala vidare om den eller syna den från den gamla ståndpunkten. Och huru litet har man inte egentligen vunnit hittills! De iråkade oefftertlighetsförhållandena stå kvar. Den gamla traditionella hemstyrelsen är nämligen sådan, att vi behöfva alla dessa tjänarinnor, somliga bra, andra dåliga, och alla med växande anspråk på löner och friheter. Och ingen af oss har hittills kunnat finna bot för en skada, hvars rot förmodligen är att söka mer än på ett håll — eller ej hos tjänarinnorna endast.

Nu har emellertid Elsa Törne i sin "Solidar" tagit denna fråga till behandling på ett sätt, som inte blott bör väcka intresse, utan ännu mer förhoppningar, ja, öfvertygelse om att äntligen den rätta vägen är funnen, att den är farbar och att vi så småningom skola få den fasta mark för våra hem, som väl innerst är önskemål för flertalet bland oss.

Hufvudsyftena i "Solidar" äro att på ett utförbart sätt söka omvandla vår allt för vidlyftiga hemadministration till en, som bättre lämpar sig för vår ekonomi och som på samma gång kan göra oss mer oberoende af främmande hjälp. Samtidigt riktas blicken på den betydelse, en härigenom öfverflödigt blifven tjänarinnekontingent bör hafva för den hembygd, dit den hör — en återvändande emigrantflock, som skall läras att bruka den lilla hemtorfvans olika möjligheter på bästa sätt, särskildt med småbruket och dess binäringar som arbetsfält. Detta ger boken dess vikt från rent fosterländsk och nationalekonomisk synpunkt och är kanske det bärande och stora grepp, som sammanhåller alla de öfriga reformförslagen och gör att man så gärna tror på dem.

Elsa Törne ser klart — liksom mången annan — att den tid ej är långt borta, när vi skola stå fullkomligt hjälplösa och rådlösa i egenskap af husbondefolk. Och med sin ärliga och goda vilja att söka bot i tid ser hon, att den bästa hjälpen härvidlag ligger närmast i ett fast och enhälligt beslut af kvinnor som män att lugnt rusta sig för hvarje eventualitet, hvilket hon äfven klart framlägger i några punkter, som kunde kallas Solidars program:

A) Hemmens kvinnor utföra själfva hemmens arbeten i det väsentliga.

B) För att kunna delta i en vida större utsträckning än nu är tänkbart, reformeras hemmen i riktning mot större enkelhet, soliditet och ändamålsenlighet.

C) Den moderna ingenjörsvetenskapen och en rationell arkitektur tagas i hemmens tjänst.

C) Hemmens kvinnor sammansluta sig för att kunna nå de mål, som äro oupphinnliga för den enskilda.

A.-B. Stockholms Köpmannabank,
Arsenalsgatan 3 B.

Depositionsränta
4 1/2 %.

Ränta utbetalas halfårsvis och kan, om deponenten så önskar, utan bevisets företeende, insättas å räkning i banken eller remitteras i postremissväxel.

E) I de delar slutligen, där den egna kraften är otillräcklig, skaffa sig husmödrarna väl organiserade hjälptrupper.

Dels som åhörare af en del diskussioner i ämnet, dels genom tidningsartiklar af olika insändare har jag till min förvåning märkt, huru ett flertal läst Elsa Törnes ovanligt klara bok utan att förstå. Eller huru skall jag annars tyda en af flere delad uppfattning, att hon skulle vilja med sitt system helt och hållet bortskaffa tjänarinneklassen.

Detta är emellertid, hvad hon icke vill, ty hon inser väl, att många hem förekomma och alltid skola finnas, där behovet af ständig hushållshjälp måste kvarstå som en naturlig följd af vissa krävande representationsskyldigheter eller af en stor familjekrets tillika med ekonomisk bärkraft — för att ej tala om de stora landtgodsens alla arbetskräf.

Däremot vill hon så stor reducering af våra tjänarinnor som till hälften af det nuvarande antalet, hvilket skall åstadkommas just genom husmödrarnas minskade behof af lejd hjälp i dessa nya, lättskötta och tidsenliga hem efter Solidars mönster.

Härigenom, i och med detsamma efterfrågan blefve mindre, borde äfven den kvarstående gruppen kunna bli af bättre beskaffenhet. Vi skulle få en fåtaligare — men god — tjänarinneklass, hvars medlemmar de af oss, som ej kunna undvara dem, gärna och för lång tid göra till sina hushållsbiträden. —

Och dessa tidsenliga och bekväma bostäder, som skola uppstå med tillhjälp af arkitekter, ingenjörer och byggherrar, besjälade äfven de af samma önskan som vi — huru te de sig? Ja, här skulle det bli allt för vidlyftigt att i detalj redogöra för Solidars hemidé. Då är det bättre att lära känna den saken — liksom alltsammans för resten — från bokens egna blad. Jag kan endast säga, att förf. ger uppslag och förslag till omdaningar, som helt enkelt äro beundransvärda, och som verkligen skulle göra det — ej endast möjligt — men äfven till ett lätt och angenämt arbete att vara sin egen jungfru. Naturligtvis finner man i Solidarsystemet också en del svaga punkter, såsom alltid, när det är fråga om opröfvade reformer. Men dessa höra här afgjort till detaljarbetet, det rent bagatellartade, som det stora hela, hufvudidén, inte behöfver lida af — och som hvar och en kan anta eller slopa efter sin egen individuella smak.

Och härvidlag har Elsa Törne visat ytterligare ett klokt och fint drag. Hon förstår personlighetens rätt, när det gäller ordnandet af det egna hemmet, ja, hon vänder sig till oss alla, som läsa hennes bok, med begäran, att hvar och en ville än ytterligare rikta Solidarfrågan med egna och nya idéer, som praktiskt kunde sluta sig till grundtanken: förenkling och förfinade metoder.

Att alla dessa yttre reformer lättast kunna utföras och hufvudsakligen fylla sitt ändamål i städerna och större samhällen och härigenom äfven förlora något i praktisk betydelse, är ju sant. Men jag tror dock, att många af dem, som t. ex. de hygieniska anordningarna af kök, garderober och sofrum, hafva så många förutsättningar för allmängiltighet, att de af sig själfva skola skaffa sig plats äfven på landsbygden. Åtminstone borde de göra det!

Solidar är också skriven för *alla* svenska hem och vädjar till oss *alla*.

Men, ehuru nya för oss, äro dock reformationsidéerna, som där uttalas, ej nya i och för sig själfva, hvilket äfven förf. påvisar. — I Danmark, Amerika, England, Frankrike, ja, i de flesta större kulturländer ha de praktiserats i årtal, till stor fördel för nationerna själfva och deras ekonomiska soliditet. Under

tiden odla svenskarne — med sina begränsade tillgångar — obekymradt alla sina pretentiösa vanor, begäret efter lyx och bekvämligt rikmansli! Föra stat och lefva högt på lånta pengar...

Under senare dagars samtal i Solidarfrågan har jag rätt ofta lagt märke till, att den har motståndare lika väl som beundrare. Och ha dessa oftast stödt sig på otänkbarheten af en ändring i vanor.

Men med Elsa Törne kan jag då endast säga:

“Att detta går hos andra nationer, som äro enklare i sina vanor, godmodigare och anspråklösare, det veta vi. Hvarför skulle det då icke kunna gå för sig också hos oss? Skulle vi icke för en så god och ädel och storslagen sak kunna öfvervinna vår lumpna högfärd, våra trångbröstadade vanor och vår skuggrädsla för att icke vara lika fina och förnäma som de, hvilka äro afgjort rikare än vi?”

Om vi nu nödvändigt skola äflas, kunna vi då icke hellre vända på saken och äflas om, hvem som är den fiffigaste och personligt dugligaste, hvem som kan hushålla bäst, hellre än om hvem som kan föra den största staten.

Vi bedra ändå ingen nu mera. Det står på öret i taxeringslängderna, hvad vi gå för. Att beté oss förmögnare än vi äro, väcker snarare misstankar än beundran.“

Detta är moral och en så fin moral, att den borde bli allmän svensk egendom.

Den nation, som vid denna hemmets reformering bör tjäna oss som mönster, är enligt Elsa Törnes åsikt Amerika, där män och kvinnor genom oegennyttigt samarbete hunnit längst. Och utan att samarbeta kan intet uppnås. Äfven bör den amerikanske mannen vara svenskarne till en god förebild, ty han är den mest praktiskt ridderliga af dem alla. “Han inskränker sig inte till att sjunga högstämde sånger till kvinnans ära, han delar bördorna med henne och tar ej alltid de lättaste.“

Ett sådant samarbete bör ju äfven vara helt naturligt, när det gäller bevarandet af det gemensamma hemmet och familjens välstånd på solidare grund är hittills. Och just i denna Elsa Törnes vidtfamnande blick för alla förhållanden, som likt länkarne i en kedja höra tillsammans med skötandet och vården af våra hem, ligger en styrka, som äfven den har den sunda moralens bärkraft och tillförlitlighet. Detta gör dessutom “Solidar“ till — inte blott den praktiskt nyttiga vägvisare, vi i dessa tider bäst behöfde — utan i lika hög grad till en uppfriskande och välgörande vind för våra själar — en i sanning sällsynt dualism hos en bok, och en som här passar väl tillsammans.

Slutligen måste jag uttrycka min uppriktiga glädje öfver att vi i Elsa Törne möta en begåfvad författarinna, som utom sin prisvärda skrifkunnighet äfven äger något än värdefullare — den sällsynta entusiasm och brinnande tro på sin sak, som kan åstadkomma underverk. Huru många af oss äga så mycket käckt mod eller god vilja eller ljus tro på egna möjligheter, som fordras, för att hennes tanke skall lefvandegöras bland oss? Denna starka tanke med sin grund i vördnaden för allt ärligt människoarbete, huru enkelt det än är!

MARIA RIECK-MÜLLER.

Ärade kvartalsprenumeranter

erinras härmed att januarikvartalet utgår med föreliggande nummer och att således prenumerationen nu omedelbart måste förnyas, på det intet afbrott i tidningens regelbundna öfversändande må behöfva uppstå.

Broderade Klädningar.

Vi sälja äkta Schweizer-broderi, största nyhet till vår- och sommartoiletter, i hvit battist, halffärdiga från kr. 23.50 till kr. 43.50, hela klädningen tull- och portofritt till bostaden.

Rekvirera profver och modeplanscher.

Schweizer & Co., Luzern F 7 (Schweiz).

Sidentygs-Export — Kungl. Hoflev.

“FÖR TAPPERHET I FÄLT...”

DE VORO BÄGGE mycket bleka, där de stodo och betraktade hvarandra med förvånade blickar, alldeles som sågo de hvarandra för första gången, i stället för att de varit bekanta, sedan han bodde i hennes hem som skolgosse i världen.

— Jag rådde icke för det, mumlade hon, förstår helt enkelt icke... jag, som tegat alla åren... Det är besynnerligt, man kan tåga och göra våld på sig själf, länge, länge, och man tror, att det alltid skall kunna gå. Men en dag kommer det, som rågar bågaren, och man märker plötsligt, att man icke kan mer. Och det blir en den största gåta, att det gått så länge, som det gjort. Men du förstår mig icke?

Han skakade på hufvudet. Det var litet svårt att veta, hur en gentleman skulle bete sig i denna situation. En ung dam, som var hans och hans mors gäst, hade utan vidare låtit honom förstå, att hon — han ville icke använda de öfverdrifna uttryck hon begagnat — att hon i många år varit fast vid honom. Och hon hade därjämte låtit honom förstå, att denna hemlighet skulle följt henne — och ett par af hennes bästa väninnor — i grafven, om icke en slump, den blindaste man kunde tänka sig, fört honom till hennes rum en kväll, då hon för tillfället mist herraväldet öfver sig själf. Hade hon icke befunnit sig i denna exalterade sinnesstämning, så hade hon åter icke misstydtt hans fullkomligt oskyldigt menade ord af medkänala med hvad han trodde vara hufvudvärk eller något i den vägen, och det pinsamma uppträdet hade aldrig ägt rum. Hon skulle kommit ned till frukosten nästa morgon, iförd den mest klädsamma af alla sina klädsamma sommartoiletter, lätt pudrad i afsikt att dölja eventuella spår efter tårar, språkssam och glad utan öfverdrift och utan sådana märken efter sin nyss utståndna kamp, att de varit synliga för en godsägare, som aldrig förstätt sig på fruntimmer.

— Nej, sade han slutligen generad, du får allt förlåta, men riktigt förstår jag nog ej. Jag har, som du vet, icke haft den minsta aning om att...

Nu ansåg flickan, att henne vederfors den största smälek, som en kvinna kan träffas af — den att ha bekant sin kärlek inför en man, som “icke haft den minsta aning“, och som till och med drar sig för att använda ordet älska i sammanhang med sig själf och henne.

Hon gömde ansiktet i händerna. All den smärta hon lidit de sista åren föreföll henne ljuflig i jämförelse med denna grufliga skam. Hittills hade hon för öfrigt lefvat i en vacker dröm: kanske han likväl håller af mig, ehuru han tiger som jag, emedan han vet, att mitt bröst är angripet och mitt öde blir att dö i lungot liksom min mamma och syskonen. Men jag är glad, jag vill åtminstone försöka vara glad, öfver den ståtliga själfbehärskning, som

Zeniths Gräddmargarin

ersätter det bästa natursmör för smörgåsbordet äfvensom för bak och stekning.

*Underteknad som jag
är Gunnar Hornström,
avser dessamma system
alla anmärk på en god
billet och dyg töte och
handbok*

*Lagerberg L. O. H. L.
sty. af d. l. H. J. G. J. S. S. S. S.
Bilag. Som jag kommer in*

förseglar hans läppar. Den är i alla fall stor-
artad, denna vår trogna kärlek, som aldrig i
levande lifvet får ord, emedan vi, när vi in-
sett, att den skulle bli ett brott i samma ögon-
blick den ledde till en förbindelse mellan oss,
äro stolta och starka nog att underkasta oss vårt
öde med stumt tålmod.

Detta och mycket mer hade flickan diktat
kring hans tystnad.

Och nu, nu hade hon gifvit sin hemlighet
till spillo blott för att upptäcka, att bakom
hans tystnad legat endast likgiltighet eller för-
öfrigt allt i världen utom kärlek till henne.

Blygseln blef henne outhärdlig. Hon till-
grip en mycket vanlig fras:

— Ack, om jag aldrig blifvit född!

Då företog sig ägaren af Tunaholm något
som bekräftade den mening man hade om ho-
nom: att han icke förstod sig på fruntimmer
och kärlek.

— Men, kära Nina, sade han med ett försök
att bagatellisera det hela, du skall icke vara
så tragisk. Här har ju icke skett någon olycka.

— Nej, svarade hon, djupt sårad, det har
det naturligtvis inte. Det hela rör sig bara om
sådana obetydligheter, som att min kärlek blifvit
förkastad och jag själf skymfad och förhånad
— ja, jag förebrår dig inte, fortfor hon, då
han gjorde min af att protestera mot den i hög
grad orättvisa beskyllning, som hennes ord
inneburo. Skratta gärna, du Ivar, det är rätt
åt mig. En dåre, det är hvad jag är.

— I morgon, när du lugnat dig, skrattar du
nog själf, sade han och insåg i detsamma, att
detta var ungefär det dummaste han kunde
hitta på att säga. Han gick fram till flickan,
som dragit sig undan från honom.

— Nina, jag är klumpig, var inte ond, du
vet, att du är den sista jag ville sära. Han
strök tafatt hennes kind.

Med en plötslig omkastning i känslor, för-
bluffande för den, som icke förstod sig på frun-
timmer, grep flickan tag i hans hand och smög
sig intill honom.

— Hjälp mig, hjälp mig, ånej, men så hjälp
mig då Ivar, bad hon bevekande, du måtte
väl se hur förskräckligt... att jag inte kan
mer, att min själ är full af ångest. Ensam
förmår jag inte... hvarför säger du ingenting,
hvarför hjälper du mig inte, när du ser att jag
förgås? Ånej, ånej, detta är litet för mycket,
hvad skall jag göra, mamma, lilla mamma.
Hjälp mig du då litet, Gud, o Gud...

Det var nu Ninas tur att erfara, att i den
bittraste nöden är själen allena och dess rop
höres lika litet af levande som af döda.

Flickans böner, lika förtviflade som lönlösa,
dogo bort i en sakta jämmer. Hon började
darra i hela kroppen och vacklade som i yrsel.
Ivar, som stått hjälplös inför ett utbrott, som
han icke förstod, insåg till sin lättad, att här
fanns ett lekamtligt behof af hvila, som gaf
honom anledning att gripa in. Han tog flickan
i sina armar och bar henne bort till soffan.

Han ladé en kudde tillrätta — på sitt sätt —
under hennes hufvud och bredde en filt öfver
den lilla darrande gestalten.

— Godnatt, Nina.

— Ivar, sade hon klagande, går du?

— Ja, min vän, det är sent och någon
kunde...

— Kunde? Ah, riktigt, därpå hade hon
icke tänkt. Äfven denna tillrättavising måste
hon taga emot. Icke ett ögonblick hade hon
tänkt på att skydda sitt rykte. För henne
finge man gärna få veta, att han utsträckt sitt
besök hos husets unga gäst öfver midnatt. Hon
skulle bara ha en axelryckning till öfvers för
dem, som togo anstöt däraf.

— Sitt bredvid mig ett enda ögonblick,
Ivar, bad hon. Du skall säga mig, om detta
förskräckliga någonsin går öfver?

Det var ett barns vädjan till en, som lefvat
tolf år längre än hon i denna sorgernas värld.

— Visst det, barn lilla, svarade han vänligt
med tanke på ett minne, som för länge sedan
upphört att smärta vid vidrörandet, tiden läker
våra sår, små och stora, som du nog har hört.

— Ja, ja, mumlade hon, tiden, men min tid
blir nog inte så lång, att den hinner... så
får jag då anlita en mycket ofelbarare...

— Det går inte an, att hon ligger här och
fantiserar öfver döden, tänkte han rådlös,

— Se ut, Nina, sade han så glädtigt han
kunde, det dagas.

Den korta sommarnatten nalkades verkligen
sitt slut: i nordost, där parkens kronor gles-
nade mot den spegelblanka sjön, visade sig
vid synranden gryningens första strimma.

Nina reste sig häftigt upp.

— Hur kan du säga, att det dagas, utbrast
hon trotsigt. Dagas! Nej, det mörknar, och
solen går aldrig mera upp.

Att solen gått upp öfver olyckligare män-
niskor än Nina — i oräkneliga år, det igno-
rerade hon fullständigt. Lika osannolikt före-
kom det henne, att denna himlakropp ännu
många dagar skulle lysa henne på hennes väg,
allt intill hennes stora dag, då förstörelseverket
inom henne nått sin fullbordan, den dag, då
solen aldrig mer går upp eller aldrig mer går
ner, alltefter som man tar det.

Den man, som satt bredvid henne och höll
hennes hand, skulle ha kunnat säga henne
något af detta, men han teg, och däri gjorde
han klokare än han själf visste. Ty i det
första, akuta stadiet af sin sorg söker själen
till ett slags själförsvar lindring i den tanken,
att dess lidande öfverskyggar universum. Först
längre fram, då den vant sig vid smärtan, för-
mår den lära sig — huru motvilligt det än
stundom sker — att intränga sin privata olycka
på dess anspråkslösa plats, som en enda sten,
och det en ganska liten, i sorgernas stora tempel.

— Godnatt, Nina, nu måste du lägga dig i
din säng och somna.

— Ivar, jag uthärdar icke att skiljas från
dig.

— Lilla vän, du uthärdar både det och mer,
godnatt.

*

Solen gick verkligen upp.

Flickan vände på trots ryggen mot fönstret
och slöt ögonen. Men rakt genom ögonlocken
förnäm hon likväl ljuset, och då hon åter såg
upp, märkte hon, att den hvita dörrposten fram-
för henne reflekterade solljuset och lyste blän-
dande rött. Hvad var det hon läst om en
blodbestruken dörrpost, som mordängeln gick
förbi? Eller var det det röda blodet, som var
honom ett tecken, där han skulle stiga in?

Nina låg i full feber med torra ögon och
heta läppar och fantiserade.

Den nya dagen bröt obevekligt in och ställde
på henne samma kraf som alla andra dagar, all-
deles oafsedt hennes förmåga att fylla dem.

När Nina för första gången efter det natt-
liga samtalet träffade Ivar, slog henne genast
förändringen.

— Men Ivar, hvad är det?

Han tog hennes hand i sin.

— Den tände, sade han.

— Nu förstår jag inte.

— När din bekännelse... när du talade om
för mig, att du tänkt på mig litet särskildt alla
dessa år — Nina log åt den blygsamma om-
skrifningen — då träffade det mig som en blix.
Nåväl, den tände, fast jag behöfde sansa mig
litet för att inse det. Så att det är icke blott
du... Nu förstår du kanske?

— Åh, Ivar, sade hon och smålog förvirrad.

Det var karaktäristiskt för dessa två män-
niskor, att ingen af dem inför den andre ens
antydde möjligheten af en kompromiss med den
rättskänsla, som förbjöd dem äktenskap. Han
sade aldrig: kanske du blefve kryare rent af,
om jag finge taga dig om hand. Hon sade
aldrig: hvad gör det, om jag inte lefver så
länge, blott jag får vara lycklig de sista åren
med dig.

Däremot roade de sig som barn med att
göra upp historier, om hur det skulle varit,
ifall de blifvit man och hustru.

Han brukade skämta med henne om de plik-
ter, som skulle blifvit hennes såsom maka åt
en godsägare, och hur föga troligt det var, att
en sådan stackare som hon skulle kunnat sköta
dem.

Och hon svarade i samma ton, uppräknande
alla de ovanor hon skulle fått honom att lägga
bort, ifall hon blifvit hans fru.

Så gingo dagarna, underbara dagar, tyckte
de bägge, och flickan växte fast i hans hjärta.
För hvar dag kände han ömheten för den bräck-
liga varelsen med sin flammande, heta själ växa
starkare. Voro de skilda några timmar, tyck-
tes dessa tänja ut sig till dagar. Och det här-
liga solskensvädret, som räddade hans skörd,
kunde icke få hans ansikte att stråla upp så
påtagligt, som det gjorde, då han oförmodadt
fick syn på henne ute på ägor.

Han föreföll emellertid belåten — odrägligt
belåten, menade hon ibland, när hon var som
däraktigast — med att blott ha henne under
sitt tak, se henne och tjäna henne. Om han
led af att icke äga hoppet att få kalla henne
sin, så visade han det i hvarje fall aldrig.

Nina skulle emellertid förvånats mindre öfver
hans förnöjsamhet, om hon vetat något om de
år, då ägaren af Tunaholm älskade en kvinna,
på hvilken han icke hade rätt att tänka.

Af den strid flickan utkämpade, såg han
intet. Han kunde såväl varit blind för allt
hvad han märkte, när de voro tillsammans, hur
hon knöt händerna och bet läpparna blodiga
för att göra våld på sin lust att kasta sig i
hans famn och kyssa hans läppar. Icke tyck-
tes han förstå, hur grymt det var för henne
att veta, det hon aldrig inför världen skulle få
visa sin kärlek och aldrig, aldrig våga ta emot
eller ge ens en den minsta smekning, när hjärtat
ville brista af ömhet.

— Hvad ändå min kärlek är svår att för-
lika med lungtuberkulos, tänkte hon bittert.

Den dag kom, då hon var trött på striden
— föga att undra på med så svaga krafter —
och beslöt sig för reträtt, hur förödmjukande
detta än var. Ivar hade strax förut talat vid
henne.

— Nina, du får icke tänka på att resa här-
ifrån. Jag förbjuder dig det.

— Men din mor?

— Har jag redan rådgjort med, hon tycker
detsamma. Ingen af oss är rädd för smitta,
det är ju klart, att försiktighet...

— Ack, Ivar, om det varit du, som varit
sjuk, så hade jag gärna tagit döden hvar dag

Lagermans flytande putspomada BONAMI.

från dina läppar, tänkte flickan, som var dåraktigare, än man har lof att vara vid 20 år.

— Du tiger, Nina? Vill du inte stanna på Tunaholm hos oss lika gärna som resa till ett sanatorium. Davos, säger du? Vet du, hur jag skulle känna det, om du reste så långt bort?

Hans blick och ton skuro henne i hjärtat. Natten innan hon skulle resa, nominelt på ett kort besök hos sin läkare, men i själva verket besluten att aldrig mer vända tillbaka, satt hon på sin säng och vaggade af och an i ordlös smärta. Hon tänkte på, att endast några få veckor förflutit, sedan den dag, då hon önskade sig döden, emedan hon trodde, att Ivar ej frågade efter henne. Och nu skulle hon gärna velat ge sitt lif — en dålig skänk, men den bästa hon hade — om detta antagande varit riktigt.

Så fick då Nina på sig själf göra den förunderliga erfarenheten, att det vi den ena dagen vilja lefva för att äga, det vilja vi den nästa dö för att undslippa.

Vid detta tillfälle gjorde hon sig en fråga, en gammal fråga, som sysselsatt många före henne, ehuru hon aldrig mött den förr: Hvarför har jag icke nog af att hålla af honom på afstånd? Hvarför är min kärlek så blandad med smärta, att jag stundom tycker smärtan har uppslukat allt, så länge jag icke får tillhöra honom. Och hur, hur kan det komma sig, att, när jag äger det väsentliga, eftersom kärleken till själen är själen i all kärlek, jag icke är helt nöjd därmed?

Hvarför, frågar du? Sju visa skola icke kunna svara.

— Är jag då sämre än Ivar, frågade hon sig själf med en svidande känsla af blygsel, eftersom jag icke kan uthärda det han kan? Hvad är jag för en dålig stackare, som ger tappt?

Den förödmjukelse att ha bekänt sin kärlek, som den natt, hvarpå ingen dag troddes skola följa, syntes henne större än alla andra, öfverträffades nu af en tusen gånger mer brännande — den, att hon, kvinnan, var den älskade underlägsen i själsfinhet och själfbehärskning.

Hon måste nu tömma själföraktets bittra och vämjeliga dryck intill sista droppen.

— Hvarför har jag, en dödsdömd, dragit in en annan i mitt öde? Nu skall jag ej ens ha det medvetandet, att jag bär min olycka ensam, vi skola vara två om den, utan att därför den ene kan hjälpa den andre det allra minsta.

Herre Gud, sade hon, skall jag dö *mycket* snart, eftersom jag får min del i sådana stora och koncentrerade doser, den ena på den andra? Det förefaller nästan, som om jag måste skynda mig för att inte dö från hälften af min medicin. Andra få den allra svagaste lösning och till på köpet alltid en sockerbit ofvanpå. Men jag... åt mig har det aldrig funnits någon sockerbit.

Idén om smärtan som ett slags medicin, som man tar in skedvis, föreföll henne barock, och föreställningen om en motvilligt sväljande och illa grimaserande mänsklighet lockade henne att skratta. Men vid ljudet af sin egen röst i det tysta rummet ryckte hon till och tystnade tvärt.

Efter den natten bar hennes anlete och själ märken, så länge hon lefde.

Man kan lätt tänka sig, hvilket vansinne det är af en, som har att föra oafslätlig strid med fienderna i sina respirationsorgan, att, ofullständigt klädd, tillbringa natten innan man skall göra en längre resa med att plåga sig själf med ledsamheter, dem man bort glömma i sömnen. Följden för Nina blef naturligtvis den, att hon icke hann längre än halfvägs till

sitt mål och hamnade på ett småstadshotell, hvarifrån hon visste sig skola blifva vräkt i samma ögonblick detta kunde ske utan att begå direkt mord.

Det såg ett par dagar ut, som om hon skulle få göra en mycket längre resa än den, som varit påtänkt just nu. Nina själf var emellertid ej säker på detta.

— Det skulle förvåna mig, om det toge slut nu, sade hon, jag reste ifrån medicinen, och den måste ta slut först.

— Hon tyckes stundtals yra, skref Ivars mor till denne när hon kom ut ur sjukrummet, efter det Nina fällt detta yttrande.

Men när ägaren af Tunaholm infann sig på hotellet för att se Nina en sista gång, var hon så mycket bättre, att de kunde tala om, när hon skulle vända åter till hans hem. Han yrkade ifrigt därpå, och hon gjorde denna gång hvarken invändningar eller hemliga förbehåll.

— Men, sade hon, du skall icke hindra mig den dag, då jag reser bort för att dö. Du får icke vara med om de sista månaderna. Jag har någon erfarenhet af det där — hvilken erfarenhet, tänkte han, som lär ett barn, som hon, att tala så! — eftersom jag sett mor och syskonen den sista tiden. Det är — obehagligt, och du skall ha ett, så vidt möjligt, behagligt minne af mig. Och — se så, Ivar, blif inte ledsen, det är kanske många år till dess, under hvilka vi... få... vara... tillsammans. Jag skall börja bli försiktig på allvar, sade hon hjältomodigt...

— Åh, säger du det, sade han och smålog lika hjältomodigt.

— Ja, jag skall öfverträffa mig själf i energi under försvaret, ty, om jag gör det, kan fästningen hålla sig ännu några år, säger doktorn. Det är bara, Ivar, min vän, det är bara belägringens sista fas och fador, som du icke skall se.

*

Ägaren af Tunaholm drog sig till minnes dessa ord den dag, fyra år senare, då flickan burits till grafven. Han satt i sitt rökrum, där hon ofta förnöjt honom med små besök och då alltid suttit i en skinnklädd hvilstol nära den öppna spisen. Han tyckte sig se henne, sådan hon satt där sista gången, en liten smal varelse i en löst fallande, mycket elegant dräkt, ur hvars fäll stack fram den minsta lackerade sko han sett för sin del.

Han hade slupit att se belägringens sista fas och fador, liksom hon hade förskonats för att uthärda dem. Fästningen hade icke ut-hungrats, den hade tagits med storm. Det kroniska onda, hvaraf hon led, hade plötsligt öfvergått i ett akut stadium, hvilket åter endast kunde upplösas af ett annat: döden.

När de bägge insett detta, hade de tagit farväl. Ett kort farväl, ty hon var mycket matt och skrämmande förändrad. Af de få ord, hon sagt, minnes han hvar ett och ett och skulle alltid göra det. Mest grubblade han emellertid öfver ett par ord, hvilkas innebörd han aldrig skulle helt förstå, emedan han aldrig anat hvad hon lidit af att på en gång vara så nära och så långt borta från honom.

— Detta, hade hon sagt med hänsyftning på, att det fruktade långsamma borttynandet genom den vändning, sjukdomen tagit, skulle bli henne besparadt, *detta är belöningen för tapperhet i fält.*

Han hade ryckt till, plågsamt berörd.

En förkortning af dödsqualen, det ansåg hon således vara en tillräcklig vedergällning för ett sköfladt lif och en lycka, som förlorats, innan hon ägt den. Och det var tillika i hennes ögon en fullgod belöning för hennes ståndaktighet och glada tålmod under lidandet.

A.-B. SIDENHuset, STOCKHOLM,

Allm. Tel. 93 65. Rikstel. 48 23.

säljer

Klädnings-, Blus- och Foder-Siden

billigare än någon utländsk firma.

Begär profver och jämför!

Profver franko.

Han skulle funnit orden mindre förfärliga, om de sagts med den minsta skymt af afsiktlig ironi. Men i hennes ton och småleende spårades endast denna totala resignation, som förefaller en människa i sin fulla kraft så ohygglig som slutresultatet af ett lif betraktad.

Detta är belöningen för tapperhet i fält...

Hans tankar begäfvos sig ut på irrfärder och hunno slutligen den mur, där alla tankar hejdas. Och som han icke ansåg sig göra vare sig själf eller den döda någon tjänst med att hänge sig åt lönlösa grubblerier, reste han sig resolut och tog fram sitt gevär för att göra det rent. Samma dag, som flickan dog, hade han varit ute och skjutit ned likt och olikt för att tillreda en rätt åt den döende, ehuru han hela tiden visste, att han skulle komma för sent liksom Esau.

Under det han sysslade med gevärskulorna, skar gång på gång genom hans tankar samma ord:

Belöningen —?

MARTHA MELL.

FAREN UNGDOM.

MITT HJÄRTA är det döda haf, där alla stormar tiga — blott där min ungdom gick i kvafur djupet pärlor stiga.

Det är som låg en sjunken skatt begrafd i hjärtats gömma, och lyssnar jag i stilla natt, ur djupet toner strömma.

Det är min farna ungdoms dröm, som, ej af åren bunden, då stiger som en pärleström ur hårda hjärtegrunden.

Men hvarje pärla är en tår, som fällts i längtans timmar, och därför brister, när den går ur djupet upp och glimmar.

DANIEL FALLSTRÖM.

CEREBOS BORDSALT

Cerebos salt och bröd gör kinden röd.

EN ÄNKA. EN BILD FRÅN COURRIÈRES AF DEN FRANSKE TECKNAREN GEORGES SCOTT.

ARBETETS FASOR...

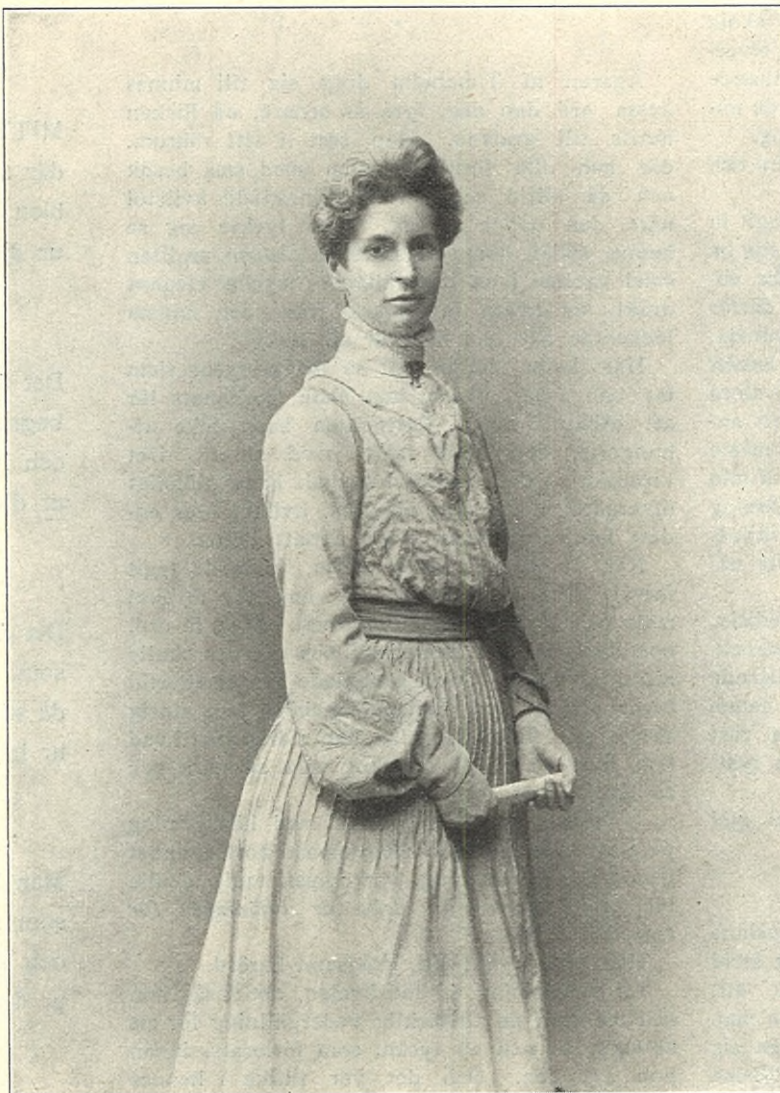
DET ÄR i Courrières, ett af de stora franska grufdistrikten, ett sotsvärtadt landskap, så olikt de blomrika, ljusa trakterna i Normandie, Touraine, Provence. Marken är underminerad af slingrande mingångar, i hvilka tusentals arbetare dag och natt arbeta med sina hackor för att lösgöra stenkolen. Yrket är hårdt, lönen liten, men man har i alla fall ett nödortfigt lufsuppehälle för sig och de sina, som bo i de mörka små tegelhusen ofvan jord.

Men plötsligt en dag händer något fruktansvärdt. Den i grufgångarne hopade grufgasen exploderar, och öfver 1,000 arbetare, de flesta familjeförsörjare, äro i ett nu hemfallna åt en hemska död.

Modiga män tränga ned i de gasfyllda gruföppningarna för att om möjligt kunna rädda några af de förolyckade. Men de finna endast högar af förkolnade lik, som bringas upp för att mottagas af förtviflade änkor och barn. Den franske tecknarens bild från ett af Courrières grufarbetarhem, som vi här meddela, talar med sorglig tydlighet för sig själf. — Den döde maken hvilar i sin enkla svepning. På bordet står en skål med vigvatten, en buxbomskvist synes bredvid samt en tallrik, där gifmilda besökande kunna offra en skärf åt den öfvergifna änkan.

EN BEMÄRKT FÖRFATTARINNA.

FRU ELNA TENOW, hvars intelligenta och energiska drag Idun här invid återgifver efter den bästa och senaste tillgängliga fotografi, har i dessa dagar varit så lifligt på tal inom vida kretsar, att rubriken här ofvan till fylles torde motiveras. Både enskildt och offentligt har nämligen, som bekant, hennes författarnamn satts

FÖRFATTARINNA FRU ELNA TENOW. HOFFOTOGRAF LARSSON FOTO.

i samband med det märkliga arbete om våra hems reformering, åt hvilket vi på annat håll i dagsnumret ägnat en utförligare uppsats, och som nu så lifligt upptager det allmänna intresset. För vår egen del vilja vi gärna låta det uttalande, som fru Tenow med anledning häraf gjort i dagspressen, gälla till den kraft och verkan det hafva kan, men hålla före, att hennes bild väl försvarar sin plats i vårt kvinnogalleri redan på grund af hennes offentliga verksamhet på andra områden.

Redan som helt ung debuterade hon under sitt flicknamn Elna Ros som skönlitterär författarinna med novellsamlingen "Brokigt" (1887). Efter sitt giftermål med numera statskommissarien hr Chr. L. Tenow kom hon alltmera att intressera sig för sociala frågor och har som föreläsarinna och broschyrförfattarinna sedan öfvat en nitisk propaganda för naturläkekonsstens, vegetarismens och djurskyddsrelsens ledande idéer. Särskildt inom "Nordiska Samfundet till bekämpande af det vetenskapliga djurplågeriet" har hon varit och är alltjämt en bärande kraft.

Åren 1895—97 utgaf hon dessutom tidskriften Fylgia, ett stridbart organ för den medicin- och operationsfria naturläkekonsstens grundsatser.

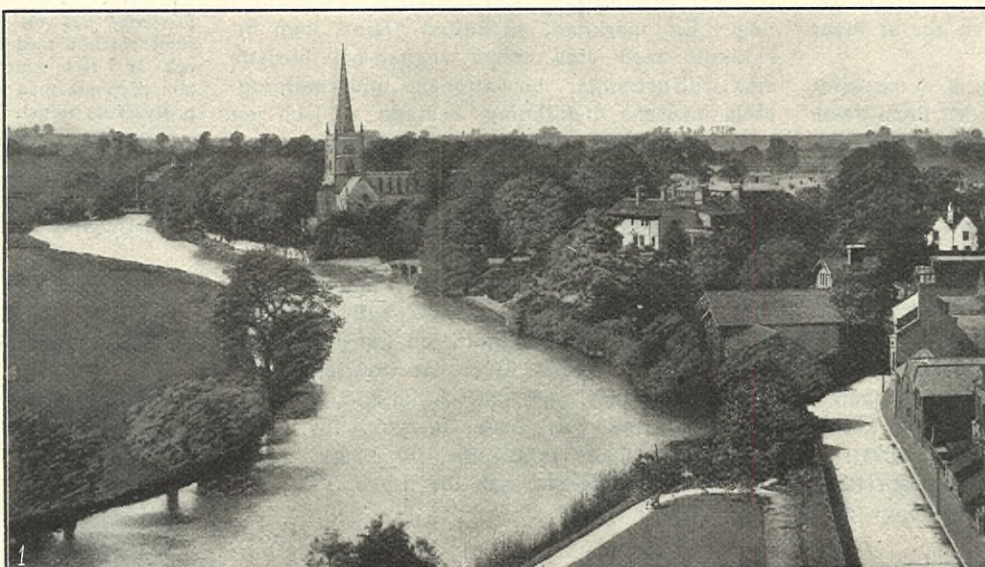
En käck frimodighet har hittills alltid präglat fru Tenows verksamhet och förskaffat respekt för ärligheten i hennes öfvertygelse och uppsåt äfven bland de många, som i mycket principiellt nödgats stå henne emot.

J. N.

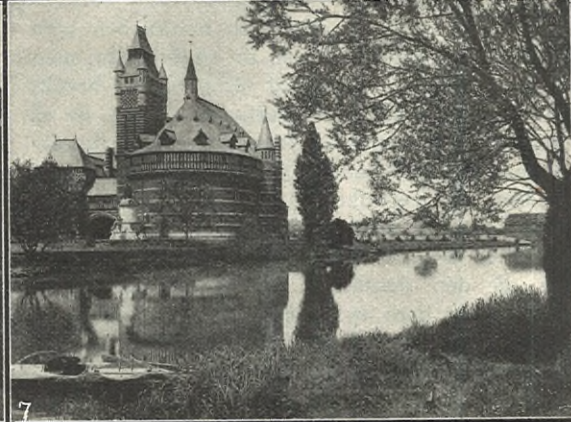
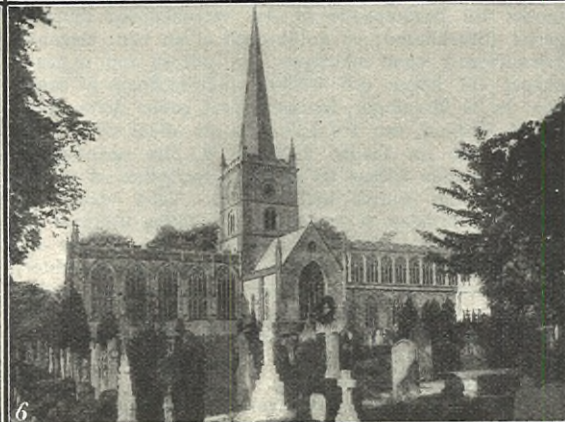

FRÅN SHAKESPEARES STAD.

(Nedanstående skildring af den odödliga britiske diktarens hemstad har tillställts Idun från en engelsk författarinna, mrs Karin H. Cagney, som i England särskildt ådragit sig läsvärldens uppmärksamhet genom en förträffligt utförd öfversättning till sitt språk af Harald Molanders historiska roman "En lyckoriddare". Tack vare denna hennes tolkning af Molanders verk, det yppersta och kraftigaste han enligt Georg Brandes skänkt nordens litteratur, har boken vunnit insteg hos den engelska publiken och rönt ampla loford i Londonpressen.

små och inskränkta förhållanden, där det var nog att lefva, skvallra smått, njuta af mat och dryck och vänskapligt umgänge, då hela samhället släckt ljusen och var i säng klockan tio. Svårigen kan man dock finna en stad, som så helt satt sin ära i att bibehålla denna prägel af åldrig och gammaldags ro som Stratford. Inte ens en spårvagn stör med sitt rassel och pingel gatornas lugn — ett förhållande, som väcker särskild tacksamhet, då man minns hur den nästan alltid

Och sedan vi nu med dessa upplysningar presenterat författarinnan för vår publik, lämna vi henne ordet för att berätta sina intryck från Stratford on Avon.)

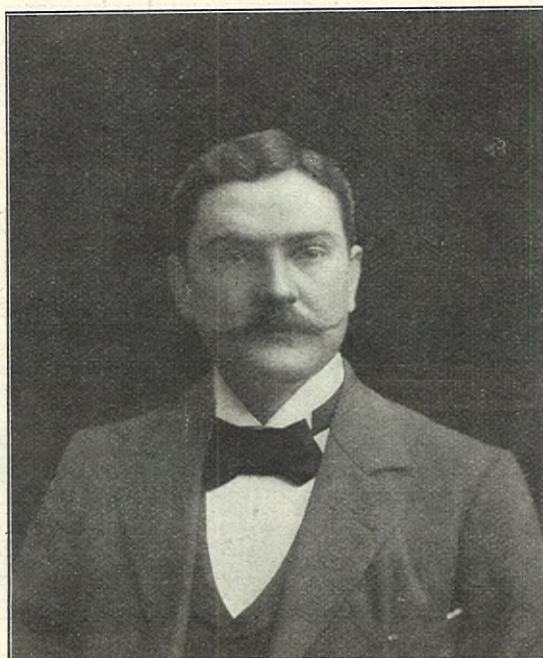
SHAKESPEARES STAD! Hvad det förefaller underligt och dock naturligt, att världens största skald och människokännare föddes i denna lugna, gladlynta, oberörda vrå af världen. Hur sällsamt att i en så idyllisk ängd har vuxit upp den diktare, som starkare än någon annan före och efter honom mäktat skildra lifvet i hela dess mångfald, anslå alla toner på själens klaviatur, tyda allt hvad människohjärtat rymmer af känslor och lidelser.

Men samtidigt tycker man, då man sett Stratford, att intet annat ställe på jorden kunde varit ett lämpligare rum för hans barndom och ungdom, för hans ålders dagar och lefnadsslut.

Det var ännu dager den vårafton, då jag första gången nalkades den lilla åldriga staden på hoden Avons stränder. Hur fridfull den låg i vårkvällens börjande skymning! De små trädgårdstjappornas fruktträd stodo i blom och glimmade hvita som snö mot den röda skyn. Allt var så tyst, så ljust och glad och lugnt — en lefvande, blomstrande graf öfver en stor mans stora minne.

England öfverflödar af gamla byar och småstäder, hvilka förefalla vandraren som själfva fridens hemvist — lämningar från en tid, då ånga och elektricitet ej hållt eld i människors ådror — då lifvet fick gå sin lugna gång under

BILDER FRÅN SHAKESPEARES FÖDELSESTAD. 1. VY AF STRATFORD ON AVON. 2. SHAKESPEAREHUSET. 3. INTERIÖR FRÅN SHAKESPEAREHUSET. 4. ANN HATHAWAYS FÖDELSEHEM. 5. INTERIÖR FRÅN DETSAMMA. 6. KYRKAN I STRATFORD. 7. MINNESTEMPLET ÖFVER SHAKESPEARE I S. O. A.

THORE BLANCHE. FÖRFATTARE TILL DEN I DAGARNE PÅ VASATEATERN I STOCKHOLM UPPFÖRDA "SPINDELVÄFVEN". (SE TEATERAFD.)

tomma, en gång i timmen passerande spårvagnen i Brügges hufvudgata lyckas förarga och reta en genom att synas så ytterligt malplacerad; den kommer med sin nutidsviktighet så närgånget in i det underliga tillstånd af dröm i det närvarande och vaka i det förflutna, som faller likt en dvala öfver en, då man vandrat omkring en stund i mänsken eller solljus vid de gamla klockornas klang i Brügge. I Stratford finns ingen spårvagn, och om den lilla staden än ej i det förflutnas höghet kan jämföras med Brügge, är dock det intryck den gör alldeles ostördt af nya påfund. Hotellet, där vi bodde, var ett så gammalt stillsamt värdshus som man väl kunde önska, med gammaldags engelsk värdshuskomfort, men föga nya inventioner, utom badrum. Ingen hiss skulle heller kunnat finna vägen i dessa labyrinter, där jag gick vilse och fick ropa på kammarjungfrun hvar gång jag sökte mitt rum.

Men det är godt om båtar nere på floden, hvilken flyter så lugn och ljus och djup, som det tycks mig att endast floderna i detta land göra. De äro så typiska för England, dessa floder, från "Father Thames" och nedåt — lämpade för sport och samfärdsel och vimlande af sorglösa idrottsmäns friska skaror, hvilkas klara skratt och muntra tillrop ljuda öfver vattnet. Som en djup ton dallrar tanken på, hur ställets genius förstod gångna samtida och kommande släkten i deras gång från vaggan till grafven,

och hur odödligt närvarande han tyckes, då man en vårafton står på bron och ser ut öfver floden Avon i solnedgången.

Framsidan af Shakespeares hus är ej särskildt märkvärdig. Det är ej sällsynt att finna dessa väl bibehållna gamla hus med sina mörka bjälkar i de hvitrappade väggarna, hvilka göra ett så pittoreskt intryck. Men om man går omkring till andra sidan och från en annan gata ser in genom den stängda grinden — hvilken förunderlig gammal trädgård man där får se! Solrosor, stockrosor, lackviolor, nejlikor, rosmarin — hvarje blomma och ört, som Shakespeare med ömhet nämnt i hvad han skrivit, odlas där i kärleksfull frihet. Med det gamla huset i bakgrunden, öfvertäckt delvis af klängväxter och skuggadt af blommande fruktträd, var den i sin tysta ro ett stycke anspråkslös och ljuf medeltid, som jag knappt kunde slita mig ifrån.

Jag tänkte mig detta som skådeplatsen för III sc. i 4:de akt. af "Vintersagan", där Perdita delar ut sina blommor till herdar och herdinnor och andra sin "faderns" gäster — jag tyckte mig se krämaren komma uppför trädgårdsgången med sina brokiga band och kedjor och sina inspirerade reklamer, medan den ljufva Perdita står i det öppna fönstret med solskenet och skuggorna från träden utanför i lek öfver hennes lockar — i hennes ögon den nyfödda kärlekens inåtvända skimmer, frånvarande för alla hon vänligt språkar med utom för Dorides, som följer henne likt hennes skugga. En drömbild — och dock så verklig, att man tycker sig förnimma det muntra pratet och de tysta, ljufva känslorna. — — —

Rummen verka kyliga och mörka och bära ju denna turistprägel, som är så förhatlig, men ej kan undgå. Stratford är särskildt besökt och patroniseradt af amerikanare, och de så kallade "Baconisterna" försumma ej att karaktärisera sig som sådana i "The Visitors book", hvärför, är verkligen svårt att förstå, då ju deras protest mot Shakespeares tillvaro dock förefaller bra lite på sin plats i hans eget hus, och då den dessutom kan anses komma väl sent, sedan hans rykte öfverskuggar jorden.

Men det tycks göra dem lyckliga och gör säkerligen ej den döde olycklig — —

" — — Duncan is in his grave,
after life's fitful fever he sleeps well.
Treason has done his worst — — —
— — — foreign hoy, nothing
can touch him further."

Den vackra gamla kyrkan, där Shakespeare hvilat med sin maka och sin älsklingsdotter Susannah, ger ett sådant intryck af frid; man undrar ej på att hans sista önskan var att få hvila där ostörd, nära floden, där han lekte som barn, nära sin faders hus, och nära den idylliska stuga, där han fann sin maka. Stuga skulle väl knappt den tiden kallat Anne Hathaway's boning en halftimmes väg utanför Stratford, ty den var för den tiden ovanligt välbyggd och rymlig. Som den nu står med sitt strätäckta tak och sina klängrosor, inbäddad i grönt och gammaldags blommor, är den det mest förjusande bo man kan tänka sig. Rummen här äro också så vackra, ljusa och rymliga och med all sin karaktär af boningsrum bibehållen.

Hvarje vår i april firas en minnesfest i Stratford, då teatern i Shakespeares-minnestempel är öppen och några af hans skådespel uppföras. Då strömma dramatiska och litterära storheter dit, och många ryktbarheter ha uppträdt på dess scen. Mary Anderson debuterade där som Rosalinda år 1885. Samma byggnad innehåller ett tafvelgalleri och ett bibliotek, en värld för sig.

Mitt sista intryck från Stratford var muntert nog. En marknad, så kallad "fair", kom inrullande med sina tunga vagnar och började sina tillrustningar för aftonens underhållning. Hela stadens befolkning hastade ut, och jag hade rikt tillfälle att njuta af folkhumorns utbrott i dess godmodiga skämt, mer förfinadt, men dock så föga ändrad sedan Shakespeares dagar. Ändå mer påminde den mig dock om Dickens.

Jag lämnade Stratford med samma känsla, som läsningen af Shakespeare fyllt mig med från min tidigaste ungdom, en känsla af fullhet, rikedom, lycka öfver att vara en del af den mänsklighet, som han så förstod, för hvars dolda känslor han hade uttryck, för hvars lidelser han hade förståelse, för hvars lidande han hade medkänsla, och för hvars lycka han hade ord af sång.

KARIN CAGNEY

CONSTANCE ULLNERS 50-ÅRS-DAG.

FINLANDS FRÄMSTE FÖRKÄMPE på djurskyddets fält, fyllde den 20 mars 50 år och blef under dagens lopp föremål för en storartad hyllning från såväl djurskyddsforeningars som personliga vänners sida. Sålunda fick hon, såsom nedanstående bild, tagen jubileumsdagen, utvisa, mottaga en hyllning i blommor så rik, att hennes hem inom kort förvandlades till en blomstergård. Vidare förädrades henne det eleganta bokskåp i mahogny, som ses till höger å bilden och hvilket jämte de draperier, som varnas längst till vänster å bilden, sammanskjutits af 34 djurskyddsforeningar i Finland, Sverige, Norge och Danmark. Vidare förädrades henne af en vän den gungstol, i hvilken hon sitter; ett elegant silfverskriftigt med ljusstakar af samma metall (se bilden till vänster) af Nordiska samfundet till bekämpande af det vetenskapliga djurplageriet (Stockholm); en guldbrosch af en vän; eleganta kristallvaser, samt slutligen den adress som synes i skåpet till höger och hvilken undertecknats af samtliga de 34 foreningar, hvilka förädrat henne detta skåp.

På kvällen var fru Ullner af ett 60-tal vänner inbjuden till en festlig kollation å öfre operakafeet, därvid nämnda adress till henne öfverräcktes af undertecknad, som jämväl höll festtalet. Talet besvarades i hjärtliga ordalag af jubilarerna, som tillika utbragte ett lefve för djurskyddsarbetet i Norden. Jämväl flere andra tal höllos, musik utfördes af Apostols hornorkester, ett femtiotal från eget och de öfriga nordiska landen ingångna telegram upplästes, till jubilarerna öfverlämnades i vermeil hedersmedaljer från Nordiska djurskyddsforeningen i Stockholm och Foreningen till Dyrenes Beskyttelse i Kristiania m. m.

Festen präglades af den varmaste stämning.

Då fru Ullners biografi för några år sedan publicerades i Iduns spalter, hänvisar jag till densamma.

Vill blott här nämna, att hon utom såsom djurvän förskaffat sig ett känt namn såsom skriftställarinna, samt att hon med framgång äfven ägnat sig åt måleri och är i rikt mått musikaliskt begåfvad. I 17 år har hon därjämte med nit och framgång verkat i det finska postverkets tjänst.

På djurskyddets fält har hon äfven i vårt gamla broderland Sverige nedlagt stort arbete och genom flere turnéer där bidragit till uppkomsten af flere djurskyddsforeningar.

Helsingfors i mars 1906.

V. LINDMAN.

ETT 40-ÅRSJUBILEUM.

DET ÄR EN GAMMAL TRADITION vid Nerikes Allehanda i Örebro att den, som en gång erhållit anställning vid dess redaktion, expedition eller tryckeri,

KLARA BERGLUND.

icke gärna lämnar sin plats. Fröken Berglund, hvilkens porträtt här införes, är nu den äldsta i kamratkretsen och har nästkommande 1 april tjänat tidningen i 40 år. Hon började vid 12 års ålder såsom expeditionens lilla hjälpreda och hon fick bland annat bära ut tidningar till prenumeranterna i staden. Så lärde hon typografyrket, användes såsom motläserska vid korrekturet och blef bokhållare på kontoret. I allt sitt förhållande har hon visat trohet och nit, och ingen lär öfverträffa henne i intresse och kärlek till den

affär, å hvilken hon ägnat sitt lif. Allmänheten sätter högt värde på henne och har gärna just genom henne velat ordna sin annonsering och göra upp sina affärer. För kamraterna har hon varit en föresyn i ordningsälskande och samvetsgrant arbete och en, som icke frågat efter öfvertid, om det gällt. Hon har med ett ord varit en trotjänare från den gamla tiden och hon har i arbetsgifvarens bästa sett sitt eget bästa. Både hennes föregående principal, dåvarande boktryckaren och telegrafkommissarien Arvid Gumælius, och det nuvarande tidningsaktiebolagets styrelse ha också förstätt att värdera hennes plikttrohet och ägnat henne aktningfullt erkännande.

Såsom enskild person har fröken Berglund genom sitt goda lynne och sin originella rättframhet samlat en stor vänskrets. Sina gamla föräldrar vördade hon och trotsade ur och skur på den öfver ett par kilometer långa vägen utom södra stadstullen till föräldrarnas hem, från hvilket hon icke ville flytta så länge de gamla lefde. För sina närmaste har hon varit ett offervilligt stöd och sällan kan man se ett kärleksfullare förhållande mellan syskon. När fröken Berglund frade silfverbröllop i tjänsten, var hon föremål för en lika hjärtlig som ärligt menad hyllning. För kommunala frågor har hon hyst lifligt intresse och

FRU CONSTANCE ULLNER I SITT HEM PÅ 50-ÅRS-DAGEN. E. OVESÉN FOTO.

LIFFÖRSÄKRINGSBOLAGET BALDER
— ÖMSESIDIGT —
Grundadt 1887. Sturegatan 8, Stockholm.

Balder, som i dödsfallsersättningar och för utlupna försäkringar redan utbetalt öfver 2,000,000 kr. och samtidigt, oaktadt sina jämförelsevis låga premier, som vinst åt de försäkrade utbetalt öfver 400,000 kr. hade d. 31 dec. 1905 — förutom lagstadgad försäkringsfond å öfver 4,400,000 kr. och däremot svarande full säkerhetsfond å öfver 220,000 kr. — för de försäkrades räkning reserverat nära 450,000 kr.

Då Balder icke har några aktieägare och ej

heller står i beroende af något förlagsbolag, tillhöra alla bolagets fonder och allt å bolagets rörelse och förvaltning uppstående öfverskott endast de i bolaget försäkrade, hvilka åtnjuta årlig vinstutdelning redan efter tre hela kalenderår.

gärna för exemplet skull begagnat sin lilla rösträtt vid valen. När Kvinnliga rösträttsföreningen i Örebro bildades, förde hon det konstituerande mötets protokoll. I Svenska publicisternas pensionsförening är hon ständigt medlem.

Till sorg för sina närmaste och kamraterna har fröken Berglund, som alltid varit frisk och arbetsför, på sista tiden drabbats af en allvarlig sjukdom, för hvilken hon underkastat sig två operationer på Sofiahemmet och ännu vårdas af läkare här i Stockholm. Hennes lärgtan efter vår och sommarsol för att återvinna så pass hälsa och krafter, att hon kan vända åter till sitt kära hem i Örebro, kan en hvar lätt förstå. Hennes sjukdom medger icke att hon får fira 40-årsdagen i den närmaste vän- och kamratkretsen, men det kan ju möjligen vara till en tröst för henne, att hon där är saknad och att mångas välönskningar följa henne.

K. M.

UPPFOSTRAN TILL SKÖNHET.

HUR MÅNGA GÅNGER möter man icke ute i lifvet personer, som utbrista: "Hvad här är fult!" då naturen enligt deras mening ej äger den tillräckliga omväxlingen af skog, sjö och slätt. Samma personer stå helt säkert äfven oförstående framför de flesta konstverk, där naturstämning och färgglädje spela den största rollen. Det är ett fattigdomsbevis detta, som man måste beklaga och en stor förlust för den, som saknar denna förmåga att njuta.

Hvarje del har ju fått sin plats att fylla, sin glädje att skänka.

Topelius, som kände mer än de fleste, ägde barnasinnets och konstnärblicken, bägge lika nödvändiga för att förstå och uppskatta naturen, skrifver i en af sina sagor om luftslothen. Han berättar där, hur några små barn i solnedgången sågo de glimmande slotten med torn och spiror, de hvita svanorna och de stridande härarna. En af dem hörde äfven en ton öfver vågorna, och sång från löf och grenar. Den ene af dessa tre blef en skald, som diktade ur naturens eget hjärta, den andre målare, och den tredje, en fattig vallflicka, hade fått sångens gåfva och sjöng, som om skogen själf hade diktat hennes visor i sin grönaste grönska.

Sagan äger mycken vacker symbolik. Man måste ha fått denna gåfva att förstå naturen, för att det sedan skall kunna bli tal om en verklig, ursprunglig konstnär. Alla kunna dock icke i toner, ord eller färger uttrycka sin känsla och häfda sin uppfattning, men alla borde kunna njuta.

Ligger det kanske ej ett fel i uppfostran att så många gå oförstående genom lifvet och blinda för allt det vackra. Det fanns ju en tid, då allt skönt ansågs för orätt, men lyckligtvis ha vi nu vuxit därifrån.

Våra barnkammare, för att nu gå till den första början, ha blifvit i tillfälle att få en sådan inredning, som kan lägga grunden till ett vaknande skönhetsinne. De gula fabriksstolarna, utdragssoffan och de färgrika godtköps-taflorna börja allt mer att försvinna. Solglada färger och trefliga former göra sitt intåg, Elsa Beskows och Otilia Adelborgs lifliga bilder till sagan och naturen tala sitt tysta språk till de små.

Naturen har åter fått lif, allt vackert har kommit till sin rätt. Låt nu blott högtidsstunderna vid brasan åter komma i helgd, då mor under kulna vinterdagar berättar sagor för barnen. I de falnande bränderna ligger äfven en hel värld af poesi; det gäller blott att taga det till vara och att på sagans väg planta in lärdomar för lifvet, ty liksom leken är den lilles arbete, är den goda sagan hans läromästare.

Jag tror ej, att de barn, som i solnedgången och eldbrasan bygga sina glänsande slott, som se de kala bergen beklädda af små ifriga kattfötter och i skogar och snår träffa prinsessan Rosa och riddaren Lilja, kunna såsom vuxna,

säga: "Här är fult!" Öfverallt skola de njuta af allt skiftande färgspel och andäktigt lyssna till hafvets och skogarnas mäktiga sång.

Det ligger en allvarlig predikan i detta, och därför lyckliga de, som fått utveckla och behålla ett ungt hjärta och en konstnärlig blick!

I. S.

FRÅN IDUNS LÄSEKRETS.

ETT HJÄRTLIGT TACK

till de personer, som intresserat sig så varmt för oss samma fruntimmer och deras i alla afseenden trista tillvaro, att de startat det i Idun nr 11 omtalade egnahemshuset för arbetande kvinnor. I mitt tycke var allt i den lilla uppsatsen så genomgående sant och träffande. Ty för en ensam, och isynnerhet s. k. "bättre" kvinna, när hon uppnår t. ex. sina 40 år — hvad är lifvet värdt, när man till dess ej kunnat genom allt sitt försakande och slit skapa sig en liten fläck som man kan kalla eget hem, om än aldrig så litet och anspråklöst, utan fortfarande är nödd och tvungen att söka arbeta hos andra samt vara beroende af dessa så tunga och oftast uselt aflönade platser.

Äfvenså hur sant är ej och hur ofta får man ej i det dagliga lifvet höra, huru litet ett ensamt fruntimmer behöver o. d., men det är och förblir ett oförståndigt tal. Kanske kommer med åren sjukdom, som gör det helt och hållet omöjligt att längre fortvara med ansträngande platser, hvilka äro förenade med nattvak och i öfrigt i första rummet fordra god hälsa. Hvad har en stackare då för allt sitt slit?

Under dylika förhållanden är ursäktligt, att man tycker lifvet blir mer än tungt. Så har åtminstone gått för mig; nu vid 40 år äger jag ej ett dugg, men har fått lungorna angripna och väntar på inträde vid sanatorium. Jag hoppas Iduns värda läsarinor godhetsfullt hafva öfverseende med dessa mina bristfälliga rader, men jag kunde ej afhålla mig ifrån att på detta sätt uttrycka min sympati och tacksamhet, enär det känns så till hjärtat gående att läsa något dylikt, och som jag vågar tro möta gensvar hos många ensamma.

Anspråkslös norrbottniska.

FABIAN WENDTS HUSTRU. BERÄTTELSE AF ELLEN KLEMAN.

(Forts. fr. föreg. nr.)

CHARLOTTE SÅG på den nedböjda gestalten, som satt med ansiktet dold i händerna. Hon tänkte på, hvilken strid det måste hafva varit för henne hela denna tid — den lugna blicken, det glada leendet. Det drog en känsla af ömhet och medlidande genom hennes själ. Hon förstod, att det icke var styrka, utan hennes milda godhet, som kom henne att så tappert kämpa sig till lugn för Fabians lyckas skull.

Fabian! Hennes tankar stannade som i ångest. Där var det förfärliga. Det var han, som hade rätt till lyckan. I kärlek och glädje hade han bjudit sin hustru draga in i sitt hus, och hon hade lofvat honom sin tro. Den stund han visste eller förstod, skulle hans sköra lycka ramlas samman som barnets korthus. Så mycket kände hon det på en gång veka och stolta i Fabians natur, han skulle intet kunna bygga upp ur spillrorna.

Hon gick med långsamma steg bort öfver salsgolvet från den fönstersmyg, där Mauritz Wendt för länge, länge sedan grätit i sin första, våldsamma sorg.

*

Stormen kom från syd. Det började som mörka strimor öfver sjön. Den blanka ytan blef till små krusiga, oroliga vågor. Så kom det första vindkastet, det slet i björkarnas grenar och piskade ränder af skum öfver böljorna. Solen sken mellan jagande moln, det hvisslade och tjöt i rymden.

I den stora skogen var det tyst. Det susade högt uppe öfver granarnas toppar, men inne mellan träden stod luften stilla och het. Myggen dansade i solskenet. Spindelnätens trådar glänste mellan grenarna, inne bland träden hördes hackspettens hårda knackningar med näbben mot en stam. Öfver bruna barr kröpo myrorna till och från sin stack vid den stora, kullvräkt furan, som sträckte sina svartbruna, krokiga rötter som hemska jättefingrar upp ur jorden.

Robert Nordhammar gick snabbt framåt vägen genom skogen. Solen lyste öfver det kraftiga ansiktet med den skarpt skurna profilen, linjerna kring munnen voro bittra och hårda.

Genom tystnaden kom sorlet af rinnande vatten och det allt starkare dånet af forsen. Snabbare och snabbare flöt det mörka vattnet, vidgande sig mellan sina gröna stränder, tills det plötsligt, hoppessadt i stupet, svindlande rusade utför, skummande, piskadt mot ste-

narna. Stänket yrde öfver Robert, där han stod med armen om en trädstam. lutad öfver fallet.

Långt nedanför sjöd det ännu och kokade. Robert följde med blicken den svindlande färden ända ned mot uthuggningen, där vattnet, stillnadt, i en blank yta speglade granarna i sitt mörka djup.

Han stod och undrade öfver, att det kunde blifva så stilla igen. Här uppe var det, som om det aldrig mera skulle kunna lägga sig till ro.

Han satte sig trött ned på en sten. Inom honom tumlade tankarna ständigt i samma pinande oro.

Nu skulle han tillbaka igen, om några dagar, det kunde icke uppskjutas längre. Han önskade, att han aldrig rest till Åsunda, det var så mycket svårare att vända tillbaka. Han tänkte på de långa timmarna på kontoret, då han och Fabian sutto midt emot hvarandra. Det började blifva till en outhärdlig plåga, ny för hvarje dag. Han var rädd för tystnaden, som icke bröts af någon af dem, det var som om där växte upp ur den något fientligt och ondt, som nästan skrämde honom. Ibland, i början, när han icke stod ut längre, kunde han börja tala utan att vänta på något svar, nöjd med att endast höra sin egen stämma bryta den fruktade tystnaden. Då kunde han tala utan uppehåll, ängslig att tystna för ett enda ögonblick och kanske icke kunna knyta vid igen med nya ord. Fabian hade brukat se på honom med en frågende plågad min, som sade honom, huru väl han förstod, att med detta tal var där ingen mening, att det icke blef till något utbyte mellan dem, och Robert kunde plötsligen bryta af, tvärt som han hade börjat, och så blef det tyst igen, endast en penna raspade öfver papperet, eller bladen prasslade, när de vändes i de stora böckerna.

Han kände, huru Fabian också led af detta. Han kunde nästan med förtviflan minnas, huru strålende glad han först kommit honom till mötes. Han visste, huru Fabian glädte sig åt samarbetet med honom, huru den tyste, vid så mycken ensamhet vande Fabian långtat framåt mot denna dagliga samvaro, som han hade tänkt sig skulle sträckas ut till glada kvällar i hans hem, dit Robert som förr skulle komma, och där de nu skulle sitta fyra tillsammans, Louise och Charlotte också. Han förstod, huru djupt sårad Fabian känt sig, när han hade dragit sig undan från allt förtroligare närmande, och han visste endast alltför väl, att Fabians fina och ömtåliga natur skulle sluta sig inom sig själf, när han kom underfund med det kalla och afvisande hos vännen. Det var då tystnaden började växa emellan dem, tills den hade blifvit till något förfärligt, som pressade och tyngde dem båda. Understundom frågade Robert sig själf, hvad orsak Fabian väl kunde ställa upp för hans förändrade väsende. Då blef han ifrig att låta förstå, huru allt utslutande hans artistvänner lade beslag på honom, och Fabian slöt sig ännu mera inom sig själf, sårad öfver, att en vänskap, som hos honom var så djupt rotad, hos den andre var gömd och glömd för nya tillfälliga bekantskaper.

Under allt detta låg där hos Robert en brännande längtan efter den gamla vänskapen, tankeutbytet, de förtroliga stunderna i Fabians kammare, den trofasta tryckningen af hans hand, hans vackra leende.

"Det är icke att stå ut," sade Robert till sig själf, "hvarken för honom eller för mig."

Han bröt en kvist, som hvirflades med ut i skummet, sjönk och blef borta för hans ögon, tills han såg den igen som en liten prick i det bortflytande, lugna vattnet nere vid uthuggningen.

Värst var det, när bilden af Louise kom för honom. Han lyckades ibland att bannlysa den, nästan för hela dagar, men när det blef mörkt och tyst omkring honom, såg han henne framför sig. Nästan alltid var det så, som han sist sett henne i skogen, på stenen, där hon suttit vid skogsstigen, medan våren jublade omkring dem och den späda gestalten skakades i gråt. Då kände han en vanmäktigt förbittring öfver lifvet, som kom honom att krampaktigt knyta händerna, liksom samlade han kraft till ett slag. Ett bittert leende flög öfver hans ansikte, när de knutna händerna slappa och viljelösa sjönko ned igen.

Dånet från fallet hade tagit bort hvarje annat ljud, men det föll en skugga på marken framför honom. Han såg upp. På den krökta pilstammen, som hade växt ut öfver vattnet, satt en ung flicka med ryggen vänd mot honom. Solen lyste på hennes ljusa hår, och han kunde se, att hon skrattade, när hon böjde sig fram och stänket från fallet kom öfver hennes ansikte. Det var Christine. Bredvid henne stod Gabriel Böhme. Han böjde sig ned öfver henne och sade någonting. Robert kunde se hans ansikte från sidan, och det slog honom plötsligt, huru full af allvar och dock varm hans blick var, när han såg på henne.

Robert sprang upp. Det kom smygande öfver honom som något varmt och ömt, som en solglimt i allt mörkret omkring honom.

De hörde honom icke. Han gick tyst in i skogen, bort från deras unga lycka. Forsens då följde honom, och in mellan de täta granarna kom stormens dämpade brus som det gömda suset i hafssnäckans skal.

Fri — jublade det upp inom honom med en plötslig styrka. Han sträckte ut armarna, som ville han

Köp Vänersborgs Balskor!

Bästa svenska fabrikat!

Lätta! Eleganta! Hållbara!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas som specialitet efter Wienermetod af

Aktiebolaget

**A. F. Carlssons Skofabrik,
Vänersborg.**

Försäljas i minut hos de flesta sko-handlande i riket.

pröfva sin kraft, och andades i långa, djupa tag. Den tryckande nödvändigheten var icke öfver honom längre. Det var för Christines skull han hade tvingat sig till detta, som icke kunde härdas ut.

Fri — jublade det åter inom honom.

Fru justitierådinnan Fredrique Böhme satt rak i sin högkarmade stol och på den låga taburettens satt Charlotte Wendt. Samtalet hade stannat af, men båda följde de inom sig i tystnaden den andras mening och ord, och tankarna korsade ännu hvarandra, som nyss den gamla kvinnans och den ungas stämmor. Sommareftermiddagens sol brände het bakom rutorna och de nedfällda gardinerna, från den nästan folktomma, soliga gatan kom med långa stunders mellanrum bullret af vagnshjul eller ljudet af röster, som närmade sig och dog bort igen.

"Tante Fredrique," hördes Charlottes stämma i tystnaden, "låt mig få gå min egen väg."

Hennes ansikte var blekt, kring munnen låg ett fast och beslutsamt drag.

"Jag får vara min goda tante oändligen tacksam," sade hon, "som tänker på min framtid, men mig synes, att jag torde bäst kunna råda för den själf."

Det flög en lätt rödnad öfver justitierådinnans ansikte, men hon svarade endast:

"Ungdomen tror sig hastigt kunna afgöra för hela lifvet, dock torde de gamla ofta veta, att där finnes annat att taga vara på, än hvad de unga se och skatta, goda Charlotte."

Charlotte hade rest sig upp och stod framför henne.

"Tante Fredrique," sade hon, "människorna äro så olika, jag kan icke tvinga mig att tycka efter andras tycke."

Justitierådinnan såg upp på det bleka, vackra ansiktet med dess uttryck af fast, samlad vilja, och hon svarade hastigt:

"Nej, barn, jag vill icke tvinga dig."

Det blef tyst igen.

Justitierådinnan visste, att Charlotte hvarken kunde eller ville hon tvinga. Hon hade känt det, med en underlig känsla af maktlöshet, när hon hade hört den unga kvinnan tala. Men inom henne hade där också varit som en känsla af glädje öfver denna starka, kraftiga vilja, som stod emot hennes egen. Charlotte skulle själf taga på sig och bära ansvaret för sitt lif och sin framtid, och justitierådinnan satt och tänkte, att det skulle vara bättre och lyckligare, om det funnes många kvinnor med hennes starka och modiga vilja.

Det drog förbi henne, som i en rad af bleka hägkomster, de många unga kvinnor, för hvilka omständigheterna, människorna, ofta hon själf, varit det bestämmande, emedan deras vilja aldrig fått växa, och emedan de vetat så litet om sig själfva, icke känt och förstätt betingelserna för sin egen lycka. För dem hade hon känt det så, som om hon måste styra, därför att de icke hade förmågan att själfva taga lifvet och ödet i sin hand. Nu var det öfver henne som en tröthet, hon undrade öfver, att hon orkat taga upp så mycket och bära det, det var stort ansvar med detta.

Var det Charlottes ord eller var det minnet af en annan ung kvinna, som varit död i många, många år, ett minne, som alltjämt kunde komma tillbaka med samma svidande och aggende känsla af sorg, som kom henne att blicka ut framför sig med frånvarande, bedröfvade ögon? Charlotte såg förvånad på henne, hon hade aldrig förr sett detta vecka uttryck i hennes ansikte. Hon visste icke, att det var hennes mors bild och minnet af hennes lif, som drog igenom justitierådinnans själ. Det var den ömma, svidande punkten, som aldrig ville läkas. Cathrine Wendt hade justitierådinnan haft kärare än alla de andra, och henne hade hon icke kunnat hjälpa. Med all sin klokhet och rättighet hade hon icke sett, när olyckan kom och icke kunnat vända den ifrån henne. Då hade hon redan känt, att det var det snedvridna och hjälplösa i de flesta kvinnors känslolif, det utvecklade och osjälfständiga, som varit Cathrine Wendts olycka. När hon nu såg hen-

nes dotter stå framför sig, så lugn, med sin fasta, samlade vilja, med hela sin styrka att bära — ty hon förstod, att hemligheten af en sorg låg bakom den unga kvinnans utveckling — kände hon som i glädje aningen om något nytt, en ny tid, som skulle komma med mera frihet och mera lycka.

"Barn," sade hon veckt, "det är godt att veta se."

Charlotte stod framför henne med en känsla af ömhet och tacksamhet, därför att hon förstätt henne, och att hon lämnade henne fri att utan strider gå sin egen väg. Hon kände det så, som om hon lidit sig igenom till styrka och frihet, den lidandets arfvedel fick ingen strida med henne om.

Det var aldeles tyst omkring dem.

Den gamla och den unga kvinnan sutto hvar med sina tankar.

Det var en dag i början af november. Efter långa, som det tycktes ändlösa veckor med regn och mörker, hade det klarnat upp, och ett blekt solskin darrade öfver hus och gator. Kylan kom svepande med den skarpa östanvinden. Öfver strömmens kalla, glittrande vågor kretsade måsarne skriande, de hvita vingarne glänste solskenet.

Louise Wendt kom gående öfver Nya bron. Den kalla vinden hade gifvit hennes kinder deras gamla, friska färg, och hon gick raskt med en känsla af njutning öfver den rena, klara luften och kylan kring panna och ansikte.

Den långa gatan, vid hvilken hennes hem var beläget, låg framför henne, och hon gick långsammare och långsammare, som motvillig öfver att redan vara framme. Utanför gallergrindarna stannade hon med en lång blick ut mellan husradernas öppning, där hon ännu kunde se det blå vattnet glittra i det bleka solljuset.

Hon märkte icke, att porten gick upp, och att en man stod och höll den öppen. Han stod med hatten i hand och hufvudet bart i den kalla blåsten och väntade på henne. När hon vände sig om, fick hon se honom. Det var Robert Nordhammar.

Hon böjde sitt hufvud, när hon gick förbi honom, och han bugade sig för henne utan ett ord. Det var endast i en sekund, men hon hann icke sluta ögonen för den flammande blicken, som svepte sig kring henne i lidelsefull längtan.

Hon gick in i den stora, hvälfda stenförstugan, uppför trappan, darrande i alla leder. Och så tänkte hon på, att det var underligt, att hon icke mötte honom oftare, det kunde ju hända hvarje dag.

Hon satte sig på en stol innanför dörren, när hon kom in.

"Detta måste hafva ett slut," tänkte hon för sig själf, "något måste hända". Nu var det, som om hon icke orkade längre. Så, som hon hade arbetat för att icke tänka, icke minnas. Nu kunde hon icke längre. Det var ju att börja om igen, ständigt om igen.

"Och derwid ej sönderrifver det som är så fastknutet och oryggeligt beslutet att hvarannan älska i lif och död, om det än skall kaste låre- och sorgebröd."

Mekaniskt upprepade hon orden för sig själf. Ja, ja, hon hade lofvat att älska i lust och nöd.

Hon satt på den hårda, raka stolen med en döds-tröthet öfver sig. Hon hade icke knutit af sig hatten, händerna hvilade tunga och matta i hennes knä.

"Något måste hända," sade hon återigen till sig själf.

Men så skrämde tanken henne. Det var ju just det, att ingenting fick hända, ingenting, allt måste gå sin jämna gång, nu och allt framdeles.

Tankarna gingo dödströtta som så många gånger förr i samma kretsgång och stannade som alltid inför det enda, som hon såg klart i allt mörkret — hennes plikt och hennes vilja att värna om Fabians lycka. Den fick icke ramla som allt annat omkring henne. Det var hon, som hade kommit till honom med lyckan, nu fick hon sörja för, att den icke vek ifrån honom.

Aldrig skulle hon glömma sitt sista samtal med farbror pastorn, då han berättat för henne allt om Cathrine Wendt, i den stunden hade hon gjort ett löfte inför sig själf att genom henne skulle olyckan icke ännu en gång komma in i det hus, som nu var hennes och Fabians hem. Nu visste hon, huru Mauritz Wendts lycka blifvit sköflad, och hon ryste vid tanken på, att lifvet skulle upprepa sig och att det skulle blifva hon, som dräpte Fabians och med den allt det bästa i hans själ, såsom Cathrine Wendt sig själf ovetande dödat all växt af lycka och glädje i Mauritz Wendts lif.

Hon visste, hvad hon hade att kämpa för, och midt i hennes trötta, dagliga kamp kunde där skjuta upp som en känsla af tacksamhet för att Fabian blifvit sparad detta ögonblick af grym, blixlikt uppenbarelse, som hade gjort Mauritz och Cathrine seende. Louise hade fått tid att kämpa sig igenom den första, bittra vissheten ensam, när hon mötte Fabian visste hon, att en ting i världen ville hon ännu — som förr vara solskenet på hans väg, hon visste ju, att utan det skulle han frysa till döds.

Men nu var hon så trött, så trött. Hon satt orörlig kvar nere vid dörren. Hon tänkte, att hon ville gå in i förmaket och se på den gamla postellen af Cathrine Wendt, som hon och Fabian hade funnit uppe

på vinden vänd mot en vägg, och som Fabian hade hängt upp öfver soffan. Louise tyckte alltid, att det var så godt att sitta och se på Cathrine, hennes ögon voro så milda och klara, och det gaf en sådan känsla af frid att veta, att hon icke led mera. Hon brukade sitta och se på det fina, bleka ansiktet, helst när skymningen började falla på, då var det, som om det talade till henne. Louise tyckte, att det blef så stilla inom henne, det var som om de stora ögonen tackade henne, och det gaf henne kraft.

Hon ville gå dit in, men hon var så trött. Hon slöt ögonen och stödde hufvudet upp mot väggen.

Det var aldeles tyst i de stora, tomma rummen.

Fabian och Robert skulle resa till marknaden i Västerås. De hade annars, utan att tala därom, lyckats ordna resorna så, att antingen den ena eller den andra farit. Denna gång var det nödvändigt, att de reste båda, det var en del affärer, som skulle ordnas.

Louise hade gjort färdig reskosten. Allt var ordentligt nedpackadt i lockkorgen. Och ett par vinbuteljer omlindade med halm lågo bredvid. Hon hade själf ordnat allt, mekaniskt, utan att tänka på, hvad hon hade för händer. De skulle vara borta fyra till fem dagar.

De hade varit stark frost på natten. Stjärnorna stodo stora och klara på den mörka morgonhimmeln.

De tända ljusen i matsalen spredt ett sparsamt sken i det stora rummet, där värmen från den påtända brasan ännu icke hunnit sprida sig. Fabian hade knutit resskärpet kring sin päls. Louise stod och såg på honom. Den dofva, förfärliga oron, som hållit henne vaken hela natten, var något nytt, något annat än den vanliga, trötta ångestkänslan, det var som om hennes hjärta prässades samman i någon outredd, skräckfylld aning.

Fabian böjde sig ned och kysste henne. Hon skulle försöka le mot honom som vanligt, men hon kunde icke.

"Fabian!"

Det kom som ett ångestrop, och hon kastade sig darrande i våldsam gråt intill honom.

Han hade henne ned på en stol och försökte lugna henne. Han strök öfver hennes hår och stod med hennes kalla händer i sina för att värma dem.

"Icke är du orolig, goda Louise," sade han, "vi äro ju snart tillbaka."

Nu visste hon det, ja, nu visste hon det. Det var endast en af dem, som skulle komma tillbaka. Hon hade känt det, med en fruktansvärd tydlighet, som om någon hade sagt det till henne. En af de två! Min gud! hvilken?

Hon tog sig öfver pannan, som vore hon rädd för sitt förstånd. Men det var så, att hon visste det.

"Ja, ja," sade hon högt, "du kommer ju tillbaka."

Hon kysste honom, och han gick ut i den kalla förstugan, ut i den mörka vintermorgonen, där vagnen väntade på honom.

De voro utanför tullen. Hjulen dånade öfver den frusna marken, som var hvit af rimfrost. Vagnen sli-rade häftigt i vägkrökarna. Stjärnorna blefvo blekare och mindre på den ljusnande himmeln. Öfver den låga, mariga skogen i norr stod ett ljusst bälte mot skyn, det blef bredare och flammade rödt för att blekna igen, när dagern började råda öfver morgonskymningen.

Fabian och Robert sutto tysta i hvar sitt hörn af vagnen. Fabian kände sig förstämnd och orolig. Louise's våldsamma sinnesrörelse var så olik hennes vanliga lugna, jämna väsen, han satt och sökte en förklaring. Och medan han tänkte var det, som om det gled en skugga öfver henne, själfva hennes leende blef blekt och tvunget och han undrade öfver, att han icke förr tänkt på, att hennes ögon så ofta voro matta och tunga. Den bild, han alltid haft af henne, liksom gled undan för honom, det var, som om han icke längre kunde få fatt på den unga, glada kvinnan, som kommit med sol in i hans ensamma lif.

Det hade blifvit fullt ljusst, en, grå, kall dager, som kom in genom de frusna vagnsfönstren. Fabian såg bort till Robert. Han satt litet hopsjunken med mössan djupt neddragen, som om han sof.

Hvar kom den ifrån, denna blixlika tanke, som för igenom hans hjärna, och som han visade bort, innan den ännu tagit fast form? Han blef förskräckt öfver sig själf. Med ansträngd ifver sysslade hans hjärna med en mångfald ting, men det var, som om det mekaniskt arbetats vidare inom honom på den tanke, han visat bort, tills det blef till ett enda skrämmande, följdriktigt sammanhang. Han rätade häftigt upp sig. Det var ju dåraktigt alltsammans.

Om endast Robert ville röra på sig, det såg ju ut, som om han sof. Han skulle börja tala med honom, han riktigt längtade efter det. Det var så onaturligt allt det här. Det var ju icke något emellan dem, hvarför kunde de icke vara vänner som förr.

(Forts.)

TEATER OCH MUSIK.

"SPINDELVÄFVEN"

OCH DESS FÖRFATTARE.

DÅ EN TEATERPJÄS baseras på politik eller siffror, har den i allmänhet ej stora utsikter att vinna genklang hos en svensk publik. På scenen skola själsrörelserna hälst vara inlindade i romantikens kulörta omslagspapper och ursprungsbeteckningen utgöras af Amors stämpel.

Icke förty har hr Thore Blanche i sitt nya stycke "Spindelväfven" vågat försöket att skildra siffer- och penningkarlar, låta aktiepapper och tomtjobberier bilda kärnan i pjäsens intrig. Och han har gjort det i en så liffull och underhållande form, att han vid det här laget torde ha vunnit hela den stockholmska teaterpublikens förstälse.

Det är ett brottstycke af den moderna stockholmska affärsvärlden och därtill en af dess minst sympatiska sidor, som han med berömvärd frimodighet och träffsäker skildringskonst ställt fram i ramplyuset. I bankdirektören John Gorst möter oss den uppväxande storstadens naturlige son, en fräck uppkomling brinnande af lumpet penningbegär och utrustad med det rymliga samvete. Som hans motsats står representanten för det gamla, snart försvinnande Stockholm, den genomhederlige snickerifabrikören Emil Hammar, hvars hela lif varit en enda lång arbetsdag, men som nu på ålderdomen ser sig öfverflyglad af storindustrin med dess häftiga konkurrens och till följd därpå råkar i klorna på Gorst, i hvilken han tror sig ha funnit en hjälpare. Den förbittrade kampen mellan dessa båda män är pjäsens ledmotiv.

Som tidsbild äger stycket betydande förtjänster; dess verklighetston i de scener, som afspegla osundheten och grymheten inom de affärskretsar, där man spekulerar i andras redliga arbete, är otvivelaktigt äkta, och figurskildringen har att uppvisa goda och sanna grepp. Detta gäller särskildt om flere af de manliga typerna, hvaremot kvinnofigurerna ej fått fullt samma fasta modellering.

Dialogen är klar och distinkt, faller aldrig ur den naturliga samtalstonen och äger jämväl både näbbar och klor, där situationen så fordrar.

Allt som allt hör "Spindelväfven" till våra bättre svenska original och är afjordt sin författares starkaste sceniska verk hittills.

Spåren af hr Blanchés smidiga penna ha ännu ej hunnit blifva så djupa i vår litteratur, men hans föregående litterära alstring är emellertid intresseväckande nog och särskildt inrymmer hans journalistiska gärning — han är sedan 1889 medarbetare i Aftonbladet — en fond af fin iakttagelse, träffande satir och elegant form, som inrangerar honom i ledet af våra få verkliga kåsörer.

Hans intresse för och kännedom om vårt affärlif har helt visst grundlagts de år han verkade som banktjänsteman; då fick han de första inblickarne i hufvudstadens köpmansvärld, iakttagelser, som han sedermera skärpt och vidgat under sin tidningsmannabana. År 1889 debuterade B. som författare med ett häfte "Porträtter, interviewer och skisser", journalistiskt liffullt skrifna, och 1895 efterföljdes denna lilla volym af en annan, som bar titeln "Figurer och bilder ur Stockholmslifvet". Dessa noveller, i stilens fart och koncentring här och hvar påminnande om Maupassant och äfven om Strindberg, äga mycken stockholmskolorit och röja en underhållande berättartalang.

Som dramaturg debuterade hr Blanche 1899 med en komedi "Gränsridare", hvilken gafs å Svenska teatern; året därpå hade han ett nytt stycke färdigt. Det uppfördes på Dramatiska teatern och hette "Framtidsmän". Men dessa voro endast preludier till "Spindelväfven", med hvilken dramatiska sedebild han kan sägas ha fullt slagit igenom som teaterförfattare.

Det utförande, som kom det nya svenska originalet till del å Vasateatern, var ej helt igenom sådant, att styckets förtjänster finga sin nödiga markering och dess svagheter sitt stöd.

Hr Hedlunds bankdirektör Gorst var en förträfflig karaktärsstudie, konsekvent genomförd och med flere klokt gifna detaljer; hr O. Bäckströms snickerifabrikör tangerade i anläggningen andra sympatiska gubbtper, som denne konstnär gjort, men väckte i alla fall intresse; bankir Willing utfördes rutineradt, men utan vidare individualisering af hr Svennberg, hr Knut Nybloms fjantiga härads höfving var bra och likaså hr Brunnmans vaktmästartyp. Däremot brast hr Lindlöf betydligt i återgifvandet af grosshandlaren Skogberg. Denne skall tolkas som en löjlig narr och en skygg eftergörare af Gorsts kanalerier; men i hr L:s framställning blef han en meningslös stackare, utan en glimt af ironiens ljus öfver sig och sina handlingar.

Fru Klintberg lyckades endast rapsodiskt ge en bild af Gorsts olyckliga hustru. Denna artist besitter uppenbarligen ett rikt temperament och en allvarlig sträfvan — det ådagalade hon senast i sin framställning af den ofärdiga slickan Margit i Fastboms folkstycke "En kvinnostrid" — men hon saknar ännu herravälde öfver sin plastik och sin stämma. De öf-

riga kvinnliga hufvudrollerna utfördes vårdadt af frökarna Olga Andersson och Kumlin.

E. H—n.

DRAMATISKA TEATERN. Ännu ett program af mindre vanligt litterärt intresse har i dessa senaste dagar hjudits hufvudstadspubliken — en ny och värdefull bekantskap med en främmande dramatiker af utpräglad egenart. Denna gång är det den lillryske författaren Potapenko, som med sin fyraaktspjäs "Uppgörelse" låter en feberglödande vindstöt från revolutionslandet riva upp vår egen stagnerande atmosfär. Någon politik spelar dock alls icke in i stycket. Det är helt och hållet ett familjedrama, historien om hur en degenererad släkt, i hvilken en rättsinnig man genom gifte råkat in, med sin smitta oemotståndligt sönderfräter hela hans lif och lycka. Öfver detsamma hvilat dock en så stark stämning af rysk anda, det ger så djupa inblickar i de skärande karaktärs motsatserna hos detta underliga folk af hänsynslösa förtryckare, själförnekande hjältemartyrer och förkomna drömmare, att det på samma sätt som t. ex. Gorkis skildringar kommer en att bättre förstå äfven de politiska händelserna i våra dagars Ryssland.

Utförandet på Dramatiska teatern var i det hela godt, på en hand rent af utmärkt. Vi syfta på hr Palmes bittert humoristiska teckning af en af de förtryckta Sandalofarne, den misslyckade och försupne skådespelaren. De öfriga — fruarna Lindberg, Hansson och Deurell, hr Hansson och Arehn — presterade mera jämnstrukt arbete. En ung hr Sachs debuterade i en gossroll och ådagalade lofvande anlag.

Som efterpjäs gafs en dansk enaktare, "Kärlek och affärer" af Jakob Knudsen, en ganska lustig liten interiör ur jylländskt småstadslif, ej utan sin allvarliga sens moral. Här utmärkte sig särskildt fröken Lindstedt för en på kornet gifven framställning af en blyg, kantig och bortkommen landsortstös, som dock i styckets moraliska konflikt visar sig sitta inne med både karaktär och handlingskraft. Det var en lifsbild, gifven med få, nästan kärva linjer, men af en konstnärlig äkthet, hvartill den unga skådespelerskan är att lyckönska.

J. N—g.

KONSERTFÖRENINGEN. Vid föreningens sista konsert förra veckan uppfördes för första gången i sin helhet härstädes Liszts Faust-symfoni, en af mästarsens största orkestrala verk. Till formen en tresatsig symfoni med tillagdt tenorsolo och manskör i sista satsen närmar den sig dock mera den symfoniska dikten, hvars skapare just Liszt var. Det Goetheska diktstoffet, Faustsagan, har eggat en hel rad af tonsättare till verk af betydande värde: namnen, Berlioz, Schumann, Gounod, Boito, Wagner (ouverture) tala nog för sig själfva. Liszt har behandlat dikten i tre bestämdt skilda tonbilder: Faust, Gretchen och Mefisto. Första satsen är den i musikaliskt hänseende intressantaste och tecknar i tydliga drag doktors mellan lifsleda och lifslust beständigt slitande stämningar. Man följer i denna sats lätteligen den dramatiska utvecklingen af Faustsagan. Andra satsens idylliska början hänvisar på Gretchens oskuldstillstånd och gifver i öfrigt tillfällen till utvecklande af stämningrika orkestrala tonmålningar: det vaknade lifsmedvetandet, kärleken, desillusionen och frigörelsen. Sista satsen försätter oss till "hexsabbaten", vilda orgier och danser, som för några ögonblick störas af motiv ur de första satserna och utmynnande i denna "Chorus mysticus", en hyllning åt "das ewig-weibliche." Tenorsolot sjöngs med störande ansträngning af hr Klein, men manskören redde sig godt. Utförandet var i allmänhet godt, om man betänker uppgiftens svårighet. Med renheten i de unisona cellostälлена och i träblåsarne var det dock ibland ej så helt.

Aftonens andra nyhet var slutscenen ur "Götterdämring". Förra året bjöd föreningen en annan del ur samma drama och gaf redan då vederbörande operadirektion en fingervisning. Nu ytterligare en. Resultatet af framförandet å konsertstraden blef godt. Fru Claussen sjöng det stormigt lidelsefulla solopartiet med rätt stor dramatisk stilisering och fyllig stämma, som dock mot slutet föreföll utmattad; ej underligt vid så ogynnsam placering af orkestern. Inför den genialt spunna väfnaden af de olika motiven i denna slutscen står man slagen af beundran öfver det Wagnerska snillet. Må det ej dröja länge, innan hela Ringen tillhör vår operas repertoar!

Mellan dessa både moderna verk framfördes en af Bachs "Brandenburgerkonserter", den i g-dur för tio-stämmig stråkorkester, genom sin rytmiskt glada anläggning beredande åhöraren en stor tillfredställelse. Mot dess jämntjocka utförande måste man dock reagera. Det är ju ej fråga om att endast gifva stråkorkestern fyllighet: man måste väl komma ihåg, att ackompanjemangsfigurer böra underordna sig de melodiförande stämmorna. Nu speltes allt i samma tjocka färgton.

Publiken var fulltalig och ägnade dirigenten hr Aulin, och solisterna sitt varma erkännande för denna konsert och för den gångna säsongen.

Patrik V.

FRU ALDA ULFSAX-FÜCHSLIN, känd för en del af vår publik som vissångerska, försökte sig i torsdags på en egen konsert i den mera intima romans-

7 Strandvägen 7 • 12 Regeringsgatan 12

Hyllin & C:o F. A.-B.

Detaljaffärer

12 Regeringsgatan 12 • 7 Strandvägen 7

stilen. Hennes föredrag skulle nog kunnat blifva passabelt nog, om hennes stämma och musikaliska begåfning hållit profvet. Men oupphörlig detonation störde njutningen alldeles. Och stämmans egaliserig vittnade ej om några fruktbringande studier. I mezza voce gick det väl an, men i öfrigt blef hennes sång onjubar. Romanser af enbart sentimental art bidrogo ej till nöjet. Hr John Jacobson ackompanjerade och spelade Chopins c-moll nocturne, men utan att göra sin pianistiska talang märkbar.

FÖRENINGEN S. S. U. H:s (Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds) kvinnliga sångkör hade i måndags anordnat en musikafon i K. F. U. M:s hörsal, som för ändamålet ikläddes en festlig skrud af flaggdekorationer och vapensköldar. I fonden af estraden syntes Dalarnes kända vapen och i dess tecken var programmet hållet. Danslekar och skänklåtar, arr. för violin och piano af dir. Jobs efter original från Dalom, spelades med rytmisk precision af hr Runnqvist med hr Jobs vid pianot. Kören, en stor skara nationalklädda töser, sjöng eminent med piano en hel del visor, dels ålderdomliga original från Dalom, dels tonsättningar af Jobs och Ebba Cederstrand, hvilka dock ej nådde originalens ursprungliga naivitet. Skalden Karlfeldt reciterade en del dikter och fröken Amy Carlsson-Feorell sjöng med sympatisk stämma några visor från Bretagne och Holland. Publiken var fulltalig och tacksam.

Patrik V.

KUNGL. TEATERN. Instundande lördag äger den fjärde symfonikonserten rum under ledning af hofkapellmästaren R. Henneberg. Programmet uppger liksom de föregående endast kompositioner af Beethoven.

PROFESSOR HEINRICH GRÜNFELD, den kände violoncellisten, gifver fredagen den 30 dennes konsert i Musikaliska akademien tillsammans med pianisten frkn Gertrud Marcks.

NYA FILHARMONISKA SÄLLSKAPET gifver sin andra abonnemangskonsert instundande tisdag i Östermalms kyrka, och hjuder sällskapet denna gång på Joh. Seb. Bachs Matteus-Passion. Det är nu mer än elfva år, sedan denna gripande skildring af Jesu lidandes historia senast utfördes i Stockholm. Nu gifves emellertid verket i ett vida fullständigare skick än förut, i det flere betydelsefulla nummer, som då voro uteslutna, komma att utföras.

Som solister medverka fruarna Dina Edling och Davida Afzelius-Bohlin samt hr W. Klein, Åke Wallgren, Percy Richards och John Husberg, och hr Wilhelm Stenhamnar dirigerar det hela.

CARL FREDRIK LUNDQVIST, den högt värderade sångaren, gifver lördagen den 7 instundande april en afskedskonsert i Katarina kyrka efter samma program, som kommit till utförande på hans senaste turné i landsorten. Denna konsert lär blifva den populäre sångarens sista uppträdande i hufvudstaden. Att det vackra templet då skall varda fyllt till sista plats, kan man taga för gifvet. Pianisten Agda Lysell medverkar.

EN BEHJÄRTANSVÄRD KONSERT är den, som söndagen den 8 april gifves till förmån för Katarina församlings skollofskoloniens byggnadsfond med biträde af flere på musikens område kända förmågor äfvensom af Södermalms högre allm. läroverks musikförening, Katarina vesperkör och en kör af skolbarn från Katarina folkskolor.

RÄTTELSE.

UNDER RUBRIKEN Två egnahem-byggare i nr 12 af Idun uppgafs till följd af misstag, att "Hemgårdens" nybyggnad i Stockholm ritats af arkitekt Hallman; dess författare är emellertid arkitektfirman Hagström & Ekman.

KÖKSALMANACK

Redigerad af ELISABETH ÖSTMAN. Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

VECKAN 1-7 APRIL 1906. SÖNDAG: Frukost: Smörgåsarbord; chateaubriand med brynt potatis... MÅNDAG: Frukost: Smörgåsarbord; kall kalfsadel med rotmayonnaise...

De recepter för bakning

som medfölja Lagermans Bakpulver "Tomten" äro utomordentligt tillförlitliga. De äro utarbetade af Fackskolan för Huslig ekonomi i Upsala.

koka 20 min. Såsen upphälles och röres, tills den blir kall, då äggulorna tillsätts... Beredning: Refbenspjället, som bör vara tunt skuret, knäcks, tvättas med en duk...

rullas och igensys väl med segelgarn, förut doppad i kokande vatten. Smöret brynes i en stekgröta, köttet nedlägges och brynes vackert på alla sidor... Beredning: Potatisen borstas väl ren, påsättes i kallt vatten och får koka...

skorporna och om så önskas med den rifa osten. Snäckorna sättas in i ugn i god ugnsvärme och tagas ut, när stufningen fått en vacker, gulbrun färg. Dillkött på får (f. 6 pers.) 1 1/2 kg. fårbringa, 1 1/2 lit. vatten, 2 små msk. salt, 3 dillstjälkar...

RECEPT:

Marinerad hafstunga (f. 6 pers.) 2 kg. hafstunga, 2 msk. salt, 1 msk. fint hackad portugisisk lök...

LÄDIGA PLATSER

Läroverken!

Vid Ostersunds Elementarläroverk för flickor är till nästa läsår plats ledig för vikarierande lärarinna...

Läroverken!

Vid Karlshamns Elementarläroverk för flickor blifva till nästa läsår två lärarinneplatser lediga: 1) med undervisningsskyldighet i franska, engelska och modernskola...

Vid Karlskrona högre läroverk för flickor

blifva till nästa läsår två lärarinneplatser lediga. Den ena med undervisningsskyldighet i franska och geografi, den andra i svenska och historia...

Läroverken!

Vid Sköfde elementarläroverk för flickor blifver en lärarinneplats ledig att tillträda med nästkommande läsårs början...

Läroverken!

Vid Sköfde elementarläroverk för flickor blifver en lärarinneplats ledig att tillträda med nästkommande läsårs början...

På herregård

i Södermanland önskas till hösten undervisningsvan, fint bildad lärarinna. Den sökande skall ha haft genomgått högre seminarium och bör kunna förete bästa muntliga rekommendationer...

Hushållerska

bättre flicka som är fullt kunnig i såväl finare som enklare matlagning och som på egen hand kan förestå hushållet i ett större hem där köksa och hushjufvur finns...

Kokerska,

verkligt skicklig i såväl enklare som finare matlagning, bakning, slakt, syltning och saftning, erhåller plats i liten familj på landet inst. 24 april...

Kokerska

får bra plats vid större landthushåll i Dalarne. Uppgift om föreg. anställt. jämte lönepretentioner insändas i bref märkt »Dalarne» under adr. S. Gumellii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

Kokerska

får bra plats vid större landthushåll i Dalarne. Uppgift om föreg. anställt. jämte lönepretentioner insändas i bref märkt »Dalarne» under adr. S. Gumellii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

Kvinnligt biträde

En i manufaktur- och kappaffär fullt hemmastadd flicka, erhåller i 1:sta nästkommande maj plats med god aflöning. Den sökande bör ha varit minst 3-4 år anställd i välordnad manufaktur- och kappaffär...

Tjänare

af alla slag erhållas fördelaktigt genom Kristinehamns Tjänstbyrå. Rikstelefon 270.

Hushållerska eller Hushållsfröken.

Fordringar: skicklighet i matlagning, såväl fin som enkel, samt vana att med ordning sköta ett hushåll. Svar med betyg och uppgift om ålder och anspråk sändas till »E. L.», Iduns exp.

Hushållerska

får bra plats vid större landthushåll i Dalarne. Uppgift om föreg. anställt. jämte lönepretentioner insändas i bref märkt »Dalarne» under adr. S. Gumellii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

Husmodersbefattningen

vid länslasarettet i Söderhamn är till ansökning ledig från 1 instundande juni. Arlig lön 500 kronor jämte bostad och kost.

Plats sökande.

Plats blifver inst. flyttning ledig hos disponentfamilj på landet i nedre Norrland för skicklig

Kvinnlig massös

önskar plats till institut, badort, familj eller att medföra på resa. Tyska talas. Svar till »A. F.» p. r. Sala

Hushållerska

44 år, skicklig, önskar plats. Goda refer. Svar märkt »Kompetent» Vesterås, p. r.

Junge, gebildete Deutsche

wünscht, auf kürzere oder längere Zeit. Aufenthalt in gutem Hause, in der Stadt oder auf dem Lande, zur Gesellschaft und zur Erteilung deutscher Stunden. Bild und Empfehlungen stehen zur Verfügung. Antwort an »E. H.», d. Exp. d. Blattes.

Hushållerska

44 år, skicklig, önskar plats. Goda refer. Svar märkt »Kompetent» Vesterås, p. r.

Junge, gebildete Deutsche

wünscht, auf kürzere oder längere Zeit. Aufenthalt in gutem Hause, in der Stadt oder auf dem Lande, zur Gesellschaft und zur Erteilung deutscher Stunden. Bild und Empfehlungen stehen zur Verfügung. Antwort an »E. H.», d. Exp. d. Blattes.

Hushållerska

44 år, skicklig, önskar plats. Goda refer. Svar märkt »Kompetent» Vesterås, p. r.

GODA PLATSER för hushålls- och barnfröknar, sällskaps-, värd-, lärarinnor

att söka gen. Inack.-Byrån, Norrköping. Rikstel. 916. Brefsvar mot 2 porto.

BARNKÄR, bildad flicka

kunnig i sömnad får i april barnfrökenplats hos familj, bosatt 15 min. väg från Stockholm. Svar med uppgift i referenser, lönevillkor m. m. till »S. O. 7.», Allm. Tidningskontoret, Gust. Ad. borg, Stöhlm.

BARNFRÖKEN af god familj

kunnig i sömnad får i april barnfrökenplats hos familj, bosatt 15 min. väg från Stockholm. Svar med uppgift i referenser, lönevillkor m. m. till »S. O. 7.», Allm. Tidningskontoret, Gust. Ad. borg, Stöhlm.

BILDAD flicka hemma i landthushåll

sköttel, med goda betyg och kunnig i matlagning och bakning erhåller plats som hushållsfröken instundande 24 april. Svar till »Pliktrogen», Falköping p. r.

PLATSSÖKANDE

Skicklig sjukgymnast och massös

önskar plats till institut, badort, familj eller att medföra på resa. Tyska talas. Svar till »A. F.» p. r. Sala

Kvinnlig massös

och sjukgymnast önskar plats till värdhus på badort eller institut. Svar till »Massös», Franssonhammar.

Hushållerska

44 år, skicklig, önskar plats. Goda refer. Svar märkt »Kompetent» Vesterås, p. r.

Junge, gebildete Deutsche

wünscht, auf kürzere oder längere Zeit. Aufenthalt in gutem Hause, in der Stadt oder auf dem Lande, zur Gesellschaft und zur Erteilung deutscher Stunden. Bild und Empfehlungen stehen zur Verfügung. Antwort an »E. H.», d. Exp. d. Blattes.

Hushållerska

44 år, skicklig, önskar plats. Goda refer. Svar märkt »Kompetent» Vesterås, p. r.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:r 13 (1004)

TORS DAGEN DEN 29 MARS 1906

19:DE ÅRG.

PRENUMERATIONS PRIS PR ÅR:
IDUN, VANLIGA UPPLAGAN KR. 6:50
IDUN, PRAKTUPPLAGAN..... > 8:—
IDUN, BIBELUPPLAGAN..... > 11:50
IDUNS MODELTIDNING..... > 2:—
LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

UTGIFNINGSTID:
HVARJE TORS DAG.
ANNONS PRIS:
25 ÖRE PR MM. FÖRE,
20 ÖRE EFTER TEXTEN.
FÖR UTL. ANNONSER 40 ÖRE.

HUFVUDREDAKTÖR o. UTGIFVARE:
FRITHIOF HELLBERG.
MOTTAGN.-T. KL. 2-3. ALLM. 402, RIKS 86 60.

BITRÄDANDE REDAKTÖRER:
J. NORDLING o. E. HÖGMAN.

BYRÅ:
51 DROTTNINGGATAN 51.
REDAKTIONEN KL. 10-4.
EXPEDITIONEN KL. 9-5.
ANNONSKONTORET 9-5.
ALLM. TEL. 61 47. RIKS 16 46.

ALLA SKRIFVELSER I REDAKTIONSANGELÄGENHETER BÖRA SÄNDAS TILL IDUNS REDAKTION, EJ TILL NÅGON RED.-MEDLEM PERSONLIGEN. REDAKTIONSTELEFONER: ALLM. 98 03, RIKS- 16 46.

ANTRACIT

uteslutande från af oss
representerade grufvor.

Varumärke.

Varumärke.

Briketter, Hushållskol & Cokes.

Åtaga oss leveranser i partier om minst 1 hektoliter.

Rikstel. 5 75. H. G. Söderbergs Import-Akt.-bol. Allm. Tel. 25 82.
69 14. Hufvudkontor: Slussplan 63 A. 4 51.

Barnängens Vademecum.

OBS! Bland alla munvatten på hygieniska utställningen i Grand Palais, Paris 1902, var Vademecum det enda, som erhöi högsta pris, Guldmedalj, i sin egenskap af antiseptiskt munvatten.

Barnängens Tekniska Fabrik,
H. M. Konungens Hofleverantör.

FÖRNÄMSTA MARGARIN

Arboga Margarinfabriks
högsta märke.

KÖTTEXTRAKTET

BONIT

Prisbelönt
i Helsingborg 1903.

Prisbelönt
i Helsingborg 1903.

i flytande och fast form samt i kapslar rekommenderas.

Friherrinnan I. Zethelius skriver om köttextrakter i Tidskrift för hemmet: Under tecknad kan naturligtvis ej afgöra, hvilket eller hvilka af de olika fabrikaten ifråga som är det mest närande, utan endast döma efter extraktets smak och dess lämplighet vid matlagning. Utgående från dessa sidor vill jag därför härmed redogöra för det omdöme, jag efter mångfaldiga försök kommit till, särskildt med afseende på Bonit. Detta köttextrakt till handhålls såväl i flytande som fast form och kapslar, men det är särskildt det flytande, hvilket jag finner vara förtjänt af spridning. Utan minsta tillsats af vanlig buljong kan man nämligen däraf tillaga delikata redda soppor och puréer, hvilket icke minst för husmödrar på landet kan vara till stor nytta, då man ej alltid, i synnerhet sommartiden, kan hafva buljong kokad. Boniten kan äfven med fördel användas att gifva smak och färg åt enklare buljong, såser, köttgeléer m. m., men bör ej användas ensamsom klar buljong. BONIT säljes i alla välsorterade Speceri-, Viktualie- och Matvaruaffärer.

Mälarbadet,

adress 12 Norr Mälarstrand med geoomgång 11 Handverkaregatan, Stockholm, är öppnadt och serveras 1:a, 2:a och 3:e klassens korbud, badstuba och medicinska bad för damer och herrar.

Simhallen

upplåten för damer tisdagarna kl. 5-10 e. m., torsdagarna kl. 10 f. m.-2 e. m.; öfriga tider för herrar. Rikstel. 38 14. Allm. 93 43.

I alla boklädor och hos alla Iduns kommissionärer Nyss utkommen, pris 50 öre, IDUNS MODELLKATALOG n:r 2

med synnerligen rikhaltigt innehåll.

Expedieras äfven direkt från Iduns expedition till alla platser där återförsäljare icke finnes, om 50 öre insändes i postanvisning.

MALEN, BASTAD.

Fullständig bad- och kurort med särdeles naturskönt läge invid Båstads järnvägsstation. Barrskog och sand-hafsstrand. Säsong 1 juni-31 augusti. Intendent och läkare: C. Sebardt, Stockholm. Restauratrice: Fru Nanny Holmstrand. Prospekt. Badkontoret Malen, Båstad.

Kom ihåg Väf- och Hushållsskolan, Gnesta.
Begär prospekt. Riks 115.

Kurs i Klädsömnad.
Lotten Dahlström.

Storkyrkobrinken 6, Allm. Tel. Storkyrkan 206.
Ref.: Fröken Hulda Lundin samt Fredrika Bremer Förbundet.
Prospekt på begäran.

SVEA HAFREGRYN
äro bäst, renast och i bruket billigast.

Petris Hafremjöl och Hafregryn - äro odisputabelt fortfarande de erkända bästa, och billigaste, i handeln förekommande.

Hafremjölet förordas särskildt af Herrar Läkare Köpare torde noga observera etiketten A. Wilh. Petris Grynfabriks A.-B. - Kungl. Hofleverantör - Hvetlanda.

Hvad gör Ni i dag?
Begär först prover från och bli agent för John Fröberg, Finspong. Vid första order erhållas 100 brefkort gratis.

H. G. Groms & Son,
Göteborg, Korsgatan 12,
rekommendera såsom särdeles goda kvalitéer:
Konjak ..... å 2,50 pr liter.
Whisky .....
Portvin .....
Madeira.....
Häraf kunna erhållas: profylador om minst 18 literbuteljer - sortiment enligt köparens önskan - 40 kr. pr låda, netto, fritt hvarje järnvägs- och ångbåtsstation.
Förskottslikvid torde åtfölja beställningen - enklast i postanvisning.

Frisk, vacker hy samt hvita mjuka händer erhåller en hvar som flitigt använder **Manulin,**

ett på vetenskapliga grunder sammansatt medel för hudens vård.
Bästa medel mot kylskador, röd, narig hud och brännskador samt är verksamt mot de flesta hudåkommor.
Härspriten KONCENTRERAD MANULIN, förhindrar mjällbildning och hårets affallande. Säljes på Apoteken, i Parfymeri och Drogaaffärerna samt hos undertecknad.
Grenna i febr. 1906.
Victor Sörlander.

Obs! Franska snörlifssömmeriet i Stockholm är flyttadt till Norrmalmstorg nr 1, en trappa upp i rymligt och väl belägen lokal. Begär prospekt.

Prenumerera på Idun.

DEN FRISKASTE och Angenämaste är

F. Paulis

ELECTA

Eau de Cologne

Ser ut
så här

Köp Schweizer-Siden!

Begär prof på våra nyheter för våren och sommaren till klädningar och blusar: Habutai, Pompadour, Chiné, Rayé, Voile, Shantung, St. Galler Stickerei, Mousseline 120 cm. bred, från 95 öre metern, i svart, vitt, enfärgadt och kulört.
Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz),
Sidentygs-Export. - Kungl. Hoflev.

Hårmedel.

Hårets affallande förekommes genom att hålla hår och hårbotten rena och fria från hud- och hårsjukdomar. En mångårig erfarenhet har visat, att Salubrin är verksamt mot en hel del hudsjukdomar och det är ett fullt pålitligt medel mot mjäll, skäggschamp och flera andra hårsjukdomar, såvida det användes i enlighet med bruksanvisningen. Salubrin tillhandahålls i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. I parti hos

Geijer & Co, Stockholm.

LÄKARERÅD

ENHVAR af Iduns läsare äger att å denna afdelning erhålla fria läkarråd. Förfrågningar insändas till redaktionen med påskrift till »Till Iduns läkare».

Manus tremens. Massage af fullt kompetent person, häst läkare, som speciellt sysselsätter sig därmed. Skobus. 1) Kallvattenkur i sommar. 2) Om ni ej är blodfattig eller har svag hjärtverksamhet, så är detta blott en tillfällig svaghet efter sjukdomen. 3) Massage. Orolig 24-åring. Det vore naturligtvis i ett dylikt fall orätt att lämna föreskrifter utan undersökning af bröst, upphostningar m. m. Emil. Om ni ej själf på ett eller annat sätt är skuld därtill, så torde det få anses abnormt ofta. Österbottniska. Se svar till Tröstlös inr 3. E. H. S. Kan ej behandlas utan tillfälle till att se patienten under behandlingens fortlöpande. M. C. Om det, såsom oftast är

händelsen, beror på blodbrist eller allmän svaghet eljes, så skall naturligtvis intet annat göras än att söka genom dietisk och medicinsk behandling häfva denna, hvarom icke kan möjligen lokal behandling hos läkare vara nödvändig.

Ångslig. 1) Viktigast är en dietisk regime. Jämför svaret till Femtiotvå-årig fru inr 6. 2) Vid er ålder är det högst osannolikt att det är fråga om kräfta.

B. M. K. Sannolikt ej mycket att göra. Jämför svaret till Vetgirig 4) i nr 4.

29-årig nygift fru. Se svar till småskollärlärinna inr 6.

Jonas. Se svar till La Mere 1) i nr 8.

26 år. Se svar till Brita 2) inr 5. Några säkra medel finnas ej.

Bella. I så fall tyckes ordet mjölksocker blifvit uteglömdt.

Tacksam. 1) Se svar till Brita 1) i nr 5. 2) Se svar till B. M. K. här ofvan. Akta er för i tidningar annonserade medel i allmänhet.

Yvonne V. Ni bör ofördröjligen vända er till specialist i nässjukdomar.

Greta. 1) Se svar till Tröstlös i nr 3. Dylika elektriska batterier, bälten etc. äro idel humbug. 2) Intet att göra.

Katri. Se svar till M. C. här ofvan.

Ny prenumerant. Se svar till B. M. K. i detta nummer.

Stina. 1) Se svar till 24 år 1) och 2) inr 9. 2) Se svar till La Mere 1) inr 8.

62-årig prenumerant. Operativ behandling är det enda verksamma. Akomman är dock i regeln icke af farlig art.

Orolig tös. 1) Se svar till Olycklig inr 6. 2) Se svar till Brita 2) i nr 5.

Gammal fru. Hvad som skall göras beror af orsaken, åderbräck, muskelinflammationer, nervsvaghet o. s. v.

28-åring. 1) Se svar till 20 år i nr 3. 2) Nej. 3) Flere månader. 4) Se svar till Anna W. inr 5.

D:r —d.

FRÅGOR

ENHVAR af Iduns läsarinna äger att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekreten. Åro frågorna af den art, att de rätteligen höra hemma i annonsafdelningen, intagas de dock icke.

N:r 51. Kan någon af Iduns läsarinna föreslå lämplig sysselsättning åt 20-årig yngling, student våren 1905, som i afvaktan på att i år bli militär ej kunnat erhålla någon plats för vintern.

N:r 52. Har härmed äran fråga, huruvida någon af Iduns läsarinna, som är i tillfälle erhålla upplysningar från militärt häll, kan upplysa om, vid hvilket af Sveriges sex fältartilleriregementen det detta år blir bästa sturen. Har hört att den är dålig vid alla art.-reg.

Blifvande officersvolontär.

N:r 53. Skulle någon af Iduns läsarinna vilja vara vänlig ge anvisning på mindre stad eller samhälle, där konditori saknas eller kunde löna sig.

N:r 54. Frågas om någon dam, som själf praktiserat i trädgårds- och hönskötsel, ville vara vänlig ge ett godt råd, om det vore idé för tvänne flickor ägande sammanlagt ett par tusen kronors kapital, att börja på därmed?

Lust och arbetsvilja finnas, fast ej krafter för hårdare arbete. Vore bäst försöka köpa eller hyra lämpligt ställe? Kan man, när man kommit i gång, försörja sig därpå, afven om man ej driver det större, än man hinna utföra det mesta arbetet själf. Tacksamma för svar äro

Two girls.

N:r 55. Vore tacksam, om någon af Iduns erfarna läsarinna ville lämna tillförlitlig beskrifning å bakning af grahamsbröd. Har försökt att baka på flere sätt, men brödet vill gärna bli tungt. Huru göra att det blir lätt och poröst?

Lena.

N:r 56. Huru mycket pengar bör gå

åt i månaden, endast för maten, i ett hushåll af 9 personer?

Hur mycket smör i veckan, i samma hushåll, då allt mjukt bröd bakas hemma?

N:r 57. En 25-åring frågar om man får vara skollärlärinna äfven sedan man är gift. Svar emotets tacksamt af Skollärlärinna.

N:r 58. Finnes något hem, där alkoholister mot lägre afgift än som erlagges vid de s. k. alkoholisthemmen, kunna få tillsyn och vård samt på samma gång tillfälle att deltaga i landtbruksarbete?

Anna.

N:r 59. Finnes någon ansiktsbehandling, som kan borttaga eller förbättra vanprydnande ärr. Tycker mig ha hört att ärr kunna tagas bort, jag tror genom bränning. Skulle någon af Iduns läsare kunna till något om detta, hvar man får sådan behandling, om den är ofarlig och verksam. Tacksam för svar blir

Eva.

N:r 60. Finnes någon specialist i hudsjukdomar i Lund eller Malmö.

May.

N:r 61. Jag är en ung flicka, som genom en mans svek och andra stora sorger blifvit beröfvad lifshopp och lifslust och fått mina krafter så försvagade, att jag ej duger till något arbete. Då jag ej vet, hur jag skall återfå krafterna och lusten att leva, har jag vänt mig till Eder, Iduns läsarinna, för att bedja eder råda mig. En, som är trött och häst vill hvil.

SVAR

ENHVAR af Iduns läsarinna uppmanas lifligt att till inbördes nytta i mån af förmåga besvara insända frågor. Svaren insändas till redaktionen, och angifves alltid tydligt nummer å den fråga de gälla.

Åt de tre af våra läsarinna, som under årets lopp tillfylltestöranden besvarat det största antal frågor, komma vi som en uppmuntran att vid dess slut utdela tre pris, hvardera bestående af 25 kronor. Förändskull bör en hvar, som insänder svar, alltid underteckna med samma signatur.

Prisbelönt med guldmedalj vid världsutställningen i Liège.

»MUM», basta kraftnaring for barn. In-tyg af förord från legitimerade läkare och barnasyler. Svenskt fabrikat till-vektadt under kontroll af Dr C. Setterberg. Fritt från stärkelse och cellulosa och hvarje för dibarn skadligt ämne. Säljes i stora burkar om 400 kem. till kr. 1.75 hos apotekare och handlande A. W. Fristedts Fabr. A.-B., Stockholm.

N:r 678. I nälen kan ej vara infattadt konung Carl Johans fotografi, emedan fotografi-konsten ej då var upfunnen, på hans tid; den uppfanns, eller säkert, begagnades ej här förrän i slutet af 1850-talet, och konungen dog, om jag minns rätt, 1844. Den af eder omnämnda målningen är antagligen på ben. Dess värde är 100 å 150 kr.

Wira Z.

N:r 679. I närheten af Kristianstad finnes två slöjdskolor för kvinnor, den ena i Träm med adress Unsholm, den andra i Vinslöf.

Vala.

N:r 681. Ni kan vända er till »Östermalms matlagningsskolan» i Stockholm (11 Humlegårdsgatan.) Första klassens elever betala 40 kronor i månaden, an-

Akta Eau de Cologne

N:o 4711.

Alltid första Pris

Parfumerie N:o 4711 Köln

Försäljes öfverallt.

Torde ej förväxlas med de otaliga Farinafabrikaten. Generalagent: EMIL BOSTRÖM, Sundbyberg.

Källvik. Hålsobrunn. Badanstalt. Hafsbad.

Naturskönt läge vid saltsjön, 21 km. norr om Västervik. Härlig barrskog. Mild, stärkande luft. Lämplig rekreationsort. Billigt. Alla brukliga bad. Nytt 1sta klass varmbadhus. Läkare: Doktor W. Bergwall, Västervik, under såsöngen 8 juni—21 aug. Källvik. Prospekt på begäran från Källviks Badkontor, Loftahammar.

En dams chic och elegans märkes icke endast på hennes sätt att kläda sig, utan äfven af de parfym hon använder. Om hon begagnar Crème Simon, ett preparat, hvars like icke finns, skall hon alltid vara säker om benämningen »elegans». Simons puder med viol- eller heliotropdoft kompletterar Crème Simons storartade verkningar.

Nu förtjänas på Påskbrefkort! Insänd kr. 1.30 jämte 30 öre till porto till John Fröberg, Fin-spong, erhållas 100 som prof. franko.

I renlighetens namn

spara pengar men icke tvål, då hvarje husmor till sin familj kan erhålla 5 kg. 80 bitar 1ma god tvål för kr. 3.75 i efterkraf. Kostar i handeln 8 kr. Rekv. i dag och se att detta är enastående billigt från

Fabriken Staren, Kinnared.

Prenumerera på Barngarderoben.

Hvarje liten flicka, som söt och rar och snäll är Skall hellre äta pudding än slisk och karameller. Säg därför till din mamma, som båd' vill och kan, Att du får »Tomtepudding» från Tomtens Lagerman.

Patent. Hafremjöl.

För maglindande är GYLLENHAMMARS pat. Hafregryn och Hafremjöl ett verkligt läkemedel. Gyllenhammars Barnkraftmjöl gör barnet friskt och kraftigt.

Bäst och billigast är att alltid använda

A.-B. LINGONS,
Göteborg,
SYLT & SAFT.

Finnes i hvarje specieraffär.

Homöopatiska Institutet, Örebro.

Rikstelefon 862. Läkare: Doktor Hj. Helledav.

Behandling af företrädesvis kroniska sjukdomar. Frågeformulär tillhandas hålles mot insändt porto.

Pappersmönster

af alla slag, fullt tillförlitliga, moderna och eleganta, erhållas omg. från oss till nedanstående pris inom Sverige:

- Biusli ..... 40 öre
- Kjolmönster utan släp ..... 50 öre
- Prinsessklädning ..... 75 öre
- Reformdräkt ..... 75 öre
- Barndräktmönster ..... 50 öre
- Kragmönster (Pellerin) ..... 50 öre
- Kappmönster ..... 60 öre
- Lappdräktmönster ..... 1 kr

Uppgif lifvidd, (omedelbart under armarne), midjevidd och kjollängd, erhåller Ni till Eder figur fullt passande mönster. Expedieras portofritt om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken eller postanvisning insändes till

Iduns Mönsterafdelning,
Drottninggat. 51, Stockholm.

Om Ni tvättar med SUNLIGHT TVÅL och enligt SUNLIGHT METODEN minskas gnidningen till ett minimum. SUNLIGHT TVÅL skadar ej de ömtåligaste arbeten. Fullständig bruksanvisning omkring hvarje stycke. Följ den!

SUNLIGHT Tvål

SMAK SOLIDITET PRISBILLIGHET LEVERANSKRAFTIGHET

Bodafors MODERNA MÖBLER

SVERIGES STÖRSTA MÖBELFABRIK

Sandsjö

Fröken Nanny Hårds af Segerstad

SJUKHEM,

STOCKHOLM, Sibyllegatan 46—48, 4 tr., (Hiss). Hemmet emottager konvalescenter, nervsjuka och invärtes sjuka, men inga smittosamma sjukdomar. Hemmet i alla afseenden förstklassigt. Rikstel 88 44. Allm. tel. 99 44.

Prenumerera på Idun!

dra klassens elever 20 kronor. Kursen varar 3 månader.

Om Rådwill vill få fullständig utbildning såsom kokerska är det fördelaktigast att gå såsom elev vid något större hotell här i Stockholm. Kostnaden kan ej gärna understiga 25 kr. i månaden.

E. A. son Hjalms. Hör efter i en musikhandel.

Nr 684. Ni kan sälja edra frimärken hos H. Lichtenstein, Stockholm, Drottninggatan 94, eller hos Alfred Hagman, Stockholm, Mästerns väg 62.

Nr 685. Hör efter i en antikvarisk bokläda t. ex. Klemmings, Brunkebergstorg 11, Stockholm.

De s. k. drabantfotografierna som togos den 9 juli 1905 å Lilla borggården, finnes till salu hos fotograf Bruzelius, 9 Stortorget.

Nr 686. Hör efter i en antikvitetshandel t. ex. S. Svanberg, Västra Trädgårdsgatan 17, Stockholm eller också i en juvelerarebutik, t. ex. David Andersson och Comp., Drottninggatan 27, Stockholm.

Ni skall vända eder till Svenska legationen, Bredgade 68. De äro de enda, som kunna gifva eder upplysningar om detta.

Nr 689. Såsom varande elever vid Kristinehamns Praktiska skola, vilja vi på det varmaste rekommendera denna och tro oss kunna påstå, att nämnda skola är den förnämsta i sitt slag i vårt land. Här lämnas den bästa undervisning för jämförelsevis billig afgift. Begär prospekt och skall ni däri finna önskade upplysningar.

Sök plats på en renskriftsbyrå.

Nr 690. Folkskolebildning är ej tillräcklig. Se vidare Idun nr 2 förra året, sista sidans sista spalt, samt svaret nr 435 i Idun nr 33 förra året.

Nr 691. Annonsera i någon spridd tidning. Dagens Nyheter t. ex. eller ännu bättre i Iduns annonsafdelning. Ebon.

Nr 1. Antagligen sår »Stumpan» rådisorna och rödbetorna för tätt, eller underlåter att, när de kommit upp till 2 å 3 cm. höjd, gallra dem. Ty stå plantorna för tätt, bli de såsom alla rotfrukter små och dåliga. 2 cm. plats bör finnas mellan hvarje rotstod. Mycken vattning fordras också under torra år. Artificiell gödning i färomna där fröen säs befördrar växten.

Orsaken till att edra rotfrukter bli tråga och endast växa på blasten, är förmodligen den, att de äro planterade i lerjord, där de aldrig kunna trifvas, emedan denna är för hård. Sandjord är den enda lämpliga jordmån.

Gödsla jorden med höngödsel, ej för mycket, och följden blir att de ej allenast växa på blasten utan också på roten.

Det är inte »tu tal» om hur Ni bör kläda Edra små flickor. Naturligtvis olika, när den ena är mörk och den andra ljus. Det är ju ofantligt ofta fallet att det, som kläder en mörk flicka kan rent af misskläda en ljus och tvärtom.

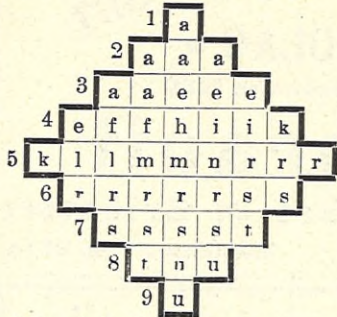
»Stumpan» borde väntat med att gifva sig till sig hon sett sig i stånd att själf afgöra en så högst oviktig smakfråga.

TIDSFÖRDRIF

Mitt första det skrockar och plockar, Mitt andra det bygges af stockar; Och in i mitt hela man lockar Mitt förstas kringirande flockar.

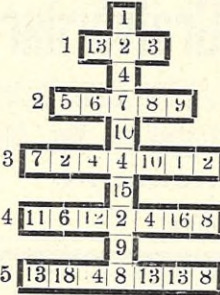
Ebon.

DIAMANTGÅTA.

Ordna bokstäfverna så, att samma ord bildas i de hvarandra motsvarande våg- och lodräta rutraderna. Beteckningar: 1) bokstaf, 2) kan man säga åt den man vill bli af med, 3) kvinnonamn, 4) djur, 5) mytologiskt namn, 6) sportterm, 7) i juridisk stil, 8) träd, 9) bokstaf. Sibylla.

NAMNGÅTA.

Siffrorna utbytas mot bokstäfver, hvilka, såvida de äro rätt funna, gifva följande namn: 1) fruntimmersnamn,

2) mansnamn, 3), 4) och 5) fruntimmersnamn. De bokstäfver, som infalla i mellersta, lodräta raden, bilda också ett fruntimmersnamn. Herta.

ARITMOREM.

- 5, 3 = verb, 1, 6 = d:o, 7, 9 = d:o, 3, 8, 6 = socken i Norrland, 4, 9, 5 = adverb, 5, 3, 1 = fågel, 2, 9, 8, 5 = öppen plats, 2, 8, 3, 5 = kärl, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 6, 7, 8, 9 = historisk ort.

E. O. N.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 12. AKROSTIKONET: Mathilda Malpling: morot, alen, torget, namna, indela, löfte, durk, armliden, minska, Arne, ledad, lunta, iskant, nagga, glada.

CHARADEN: Läkar-en.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA: Gjack. Vi måste tyvärr gäcka edra förhoppningar på skaldelagern. Flere kvinnliga prenumeranter. Vi införa principiellt icke artiklar, som redan fört publicerats på annat håll. För öfrigt strider den åskådning, som här utvecklas, allt för mycket mot vår egen, att vi skulle vara villiga göra oss till talmän för densamma. Detta innebär dock icke, att vi vilja undertrycka hvarje annan syn på saken, om någon af Eder under eget namn och ansvar skulle känna sig manad att taga till orda. Andrea. Antages.

AKTIEBOLAGET STOCKHOLMS DISKONTOBANKS

NOTARIATAFDELNING, Regeringsgatan 8.

upprättar testamenten m. m., verkställer bouppteckningar m. m. förrättar arfskiften m. m.

C. B. Värkoller — värpjoller! Aspirant. Namnsedlarne brytas endast i fall af prisbelöning eller inköp, så något »officielt fiasko» behöfver ni alls icke riskera. Hur fort prisbelöningen kan afslutas, beror naturligtvis på mängden af deltagare, men i alla händelser kommer den att påskyndas så mycket som möjligt, då ett snabbt afgörande är af nöden för det tidskrävande arbetet med julnumret.

Alarik B—der. Smärre bidrag af denna art honoreras som regel ej, men undantag kunna ju — efter öfverenskommelse, göras för värdefullare kollektioner.

Sielda. Bäst att förbli i »Skymningen». K. S. Idun kan tyvärr icke åtaga sig att befordra korrespondensen mellan K. S. och hans »sångmö».

Ali. Verserna voro allt för »små» — i flera afseenden! Bescheiden. Har den lilla skildringen sin grund i verkligheten — och hvilken?

Masse. Slå för all del »författardrömmarne» ur hägen! Maude. Ej lämpligt. Ety. Ja.

EXPEDITIONENS BREFLÅDA: »Godt sällskap», Halmstad. 2:40 pr gång. Likvid i postanvisning.

Sundsvalls Enskilda Bank 2 Fredsgatan 2 Sparkasseränta — 4 proc. Uthyr Kassafack, årslyra från 15 kr.

Till 1 april önskas plats såsom hjälp i hushållet (hälst i Dalarna) af ung flicka, som genomgått 2-årig hushållsskola i Tyskland. Kunnig i sömnad samt i tyska språkets talande.

Svar till »E. A.», Leksand, p. r. HUSFÖRESTÄNDARINNE-plats önskas af kompetent, bättre fruntimmer, med vana och erfarenhet, eller som sällskap och hjälp i hushåll, där köksjungfru finnes. Ref. gifves o. fordras. Svar till »Sommararen 06», Ljungby, Kronob. län, f. v. b.

ÄLDRE, anspråkslös flicka, duglig och ordentlig önskar från maj t. o. m. aug. mån. komma i äldre, vänlig familj som biträde åt husmodern, mot fritt vivre och fri resa. Svar till »Sommarhjälp», p. r. Eskilstuna.

ANSPRÅKSLÖS, bättre flicka, som genomgått hushålls- och handarbetskola, önskar plats i bättre familj på landet nu eller i maj. Svar till »K. W.», Vesterås, p. r.

BÄTTRE, anspråkslös, 22-årig flicka önskar plats den 1 maj i liten familj som hjälp och sällskap, är kunnig i hushålls göromål, handarbete, och är musikalisk. Svar till »Vänlig», Allmänna Tidningskontoret, Upsala.

EN UNG, bättre flicka, önskar plats som barnfröken nu genast eller framtiden, är villig att deltaga i det hushålls och undervisa nybegynnare i musik och handarbete. Svar utbedes till »Aina», Sjötorp p. r.

Engelska

som genomgått 2-årig kurs i England och 1-årig kurs i Sverige i gymnastik och massage, önskar plats i familj som massös samt att undervisa i engelska språket. Goda betyg och ref. finnas. Svar till »Engelska», Iduns exp., Sthlm.

FÖR undervisning i engelska språkets talande och läsande önskar ung infödd engelska af god familj plats nu genast eller snarast. På lön fastes mindre afseende. Svar till »D. K.», Sv. Telegrambyråns Annonsafd., Göteborg.

HVAR finnes den äldre dam, enkling eller ungerhe, som behöfver en stadg. bättre flicka att förestå hemmet, med hjälp till gröfre sysslor. Goda betyg finnas. Svar till »Ellas», Svartarp, Stenstorp.

UNG, gladlynt flicka af god familj önskar komma som hjälp och sällskap till äldre, ensam, snäll och vänlig dam eller äldre herre och fru, där jungfru finnes. Svar till »18 år», Hjo, p. r.

BÄTTRE flicka, kunnig i ett hushålls skötande, önskar plats i finare familj för att deltaga i hushållsgöromål. Lön fordras ej, men ett vänligt och humant bemötande önskas. Svar till »F. H.», Iduns exp. f. v. b.

EN bättre flicka önskar i slutet af april eller 1 maj komma i ett godt hem att mot fritt vivre vara frun behjälplig med inomhus förekommande göromål. Är kunnig i sömnad, van vid barns vård. Önskar anses som familjemedlem. Svar emotes tacksamt inom 8 dagar till Anna Carlin, Hörby.

MAZETTI'S VANILIN-SOCKER

i bruket 6 gånger billigare än vanilj i stänger. Fås i burkar å 20 och 50 öre hos hrr Specerister och Konditorer.

UNG, bildad flicka, 19 år, önskar plats i fin familj, som hjälp åt husmodern. Något hemma i matlagning, bakning samt uppköp. Van vid skrifgöromål. Villig att undervisa nybörjare i vanl. skolämnen. Svar till »Villig», Falköping.

UNG målarinna som en längre tid vistats i Tyskland, önskar under ett par mån. i sommar mot fritt vivre undervisa i tyska språket hos bildad familj på landet. Önskar gärna deltaga i hushållsgöromål. Om så önskas meddelas undervisning i konstindustriförkl. Svar till »Målarinnas», Nord. Annonsbyrå, Göteborg.

PLATS att som kammarjungfru eller guvernant medfölja på resor sökes af ung, bildad och språkkunnig (eng., tyska, franska) flicka, som en tid vistats i Tyskland. Svar till »Hapax legomenon», Iduns exp. f. v. b.

Look here!

Ung, musikalisk flicka från godt hem, som genomgått handelsinstitut och hushållsskola samt är fullt hemmastadd i inomhus förefallande göromål, önskar i vår plats i bättre familj, på kontor eller som kassörssa. Svar emotes tacksamt till »A. Påltilig» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

ENKEL bildad flicka önskar plats i bättre familj som hjälp och sällskap. Kunnig i husl. göromål och handarb. Någon lön önskas. Svar till »20 år», Sundsvall, p. r.

EN bildad ung tyska söker plats i familj för att undervisa barn i tyska språket. Tyskt svar emotes, helst inom fjorton dagar till fröken Leni Paulsen, Moltkestr. 11, Flensburg.

PLATS som hjälp och sällskap för äldre dam eller att värda större barn önskas af ung flicka. Svar utbedes till Venersborgs Egendoms & Tjänstebyrå.

Messaline-Radium-Louisine-Taft-Randigt Rutigt

SIDEN

Sidenfabrik. HENNEBERG, ZÜRICH (K. o. K. Hoflev.)

Pensionat för junge Mädchen

zur sprachlichen u. wissenschaftlichen Ausbildung, freie Teilnahme am Unterricht im Seminar für Erzieherinnen. Ausführliche Prospekte gratis. Halle a. S., Harz 13. R. Mayer, Pastor em.

EN UNG, bildad flicka önskar till värns plats som sällskap och hjälp i treflig familj, hälst på landet. Svar till »24 år», Iduns exp.

God inackordering

erbjudes bildade herrar och damer i vackra villan nära Stockholm. Bästa referenser. Allm. Tel. 38 Stocksund, Postfack 15.

Till moderat pris

emottages personer som behöfva hvila och luftombyte i inackordering på längre eller kortare tid. Ref. på begäran. Svar till Mina Settergren, sjuksköterska, adr. Allarp, Skärvald.

Pensionat för unga flickor.

Lausanne. Villa des Toises I. Madame Maget-Matti. Referenser i Stockholm: fru Sterky, Riddaregatan 35, fröken Beskow, Linnégatan 6.

Karlstads slöjd- och Hushållsskola

beläget vid det natursköna Gunnerud Alster st. i närheten af Karlstad. Emottager elever, undervisning gifves i enklare och finare matlagning, bakning, konstväfnad, klädsömnad och alla finare handarbeten, m. m. Teoretiskt och praktiskt utbildade lärarinnor. Prospekt erhålles. Äfven emottages inackorderingar till ett pris af 50 kr. pr månad. Föreståndarinnor Maria Arberg, Frida Gustafsson.

EN å två unga flickor kunna få god inackordering på större herrgård i Helsingborgstrakten, där tillfälle gifves att lära landtushåll. Pris kr. 50 i månaden. Svar till »Landtushåll», p. r. Mörrarp.

BILDBAR SINNESSLO mottages i godt hem på landet. Moderat pris. Läkare och prästbetyg. Adr. »F. R.», Kungälf p. r.

HUSHÅLLSELEV emottages å större gods i Stockholms län att grundligt lära hushåll och handarbeten samt öfning i musik och språk. Adress »En Famille», Iduns exp.

i alla prislägen; fränko och tullfritt till hemmet. Profver omgående.

FRISK 13-åring önskas för nästkommande läsår såsom kamrat till egen dotter i doktorshem på landet, där skicklig lärarinna finnes. Svar till »13-åring», Järva, p. r.

WIESBADEN. Villa Hertha, högt, soligt läge, 4 min. från Kochbrunnen. Bad hemma, utmärkt vivre, hel inackordering. Mk. 4:50 — 7 — pr dag. Tyska, engelska o. franska talas (ej svenska). Rodway-André.

UNG, bildad, musik, flicka önskar inackord. å större landteg. eller bruk för att lära hushållet. Vill biträda med alla inom hemmet föref. göromål. Svar m. prisuppg. etc. »K. M.» Iduns exp.

PÅ större egendom eller prästgård önskas inackordering för 20-årig flicka att under duglig och bildad husmoders ledning få lära och deltaga i alla hushålls sysslor. Svar till »Bildad flicka», Tidningskont., Observatorieg. 8, Sthlm.

Pensionat Karlslund,

beläget 1/4 mil norr om Rättviks station, med högt läge, omgifvet af skog, emottager inackorderingar hela året. Soliga, vackra rum. Förfrågningar besvaras under adress Pensionat Karlslund, Sjurberg, Rättvik.

TRENNE anspråkslösa, trefliga flickor af god familj, hvilka önska vistas i härlig trakt på landet, kunna erhålla god inackordering. Pris: 60 kr. pr mån. Svar till »Ingenjörs-familj», Bofors p. r.

Plats å landtbruk

i skogstrakt sökes för en stark 15-års yngling, där han under husmors och husbondes ledning kan erhålla god tillsyn och deltaga i landtögöromålen. Svar med uppgift om vilkor, m. m. torde sändas till »Landtbruk X. Y. Z.» Iduns exp., Stockholm.

Vid målning i hemmen

gifves det ingen lämpligare färg än Ripolin, som förekommer i 84 färgnyanser, torkar fort och lämnar en glatt, porslinsliknande yta. Den lätthet, med hvilken äfven den mest oerfarne kan ernå »glänsandes» resultat, har gjort Ripolinet omtyckt öfverallt. Beskrifning och färgkartor erhållas gratis o. franco från Le Ripolin, 24 Smålandsg., Sthlm.

Doktor J. Arvedsons Kurs
i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk Gymnastik,
medför enligt kongl. maj:ts medgifvande samma kompetens o. rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet. Kursen 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran genom Dr J. Arvedson, adr. Strömsborg, Stockholm

D:r Kleens
(ett-åriga) kurs för damer i Massage och Sjukgymnastik börjar måndagen den 1 okt. kl. 11 f. m. N:o 15 Klara södra Kyrkogata, 2 tr. upp. OBS! Prospekt begäres helst under adress Saltsjöbaden.

Doktor A. Kjellbergs Kurser
i Massage och Sjukgymnastik.
Okt. till Maj. Maj till Okt. Prospekt Stockholm, Mäster-Samuels-gatan 70, 2 tr.

Ännu två patienter
som önska behandling enligt Kuhne-metod få plats i privat hem på landet. Anmälningar för behandling längre fram mottagas nu. Vård af sjukgymnast, som själf praktiserat metoden hos Kuhne i Leipzig. Förfrågningar besvaras af Fröken Anna Egnér, Asarum, (Blekinge).

Damhårarbeten.
Peruker, Benor, Flåtor, Länkar m. m. i tusental. Insänd hårprof så erhållas flera arbeten att välja på. Obs! Vi signera ej postpaket med "Hår". Herr och Fru E. MALMBERG, 58 Klarabergsgatan 58.

Kvinnliga juridiska byrån,
Triewaldsgränd 2, Stockholm. A. T. 143 23.

Hårborttagaren.

Före begagnandet. Efter begagnandet.
Tekniska General-Depöten,
Riddaregatan 15, Stockholm.

Fräkenpomada

är det enda absolut säkra medel att snabbt och utan obehag borttaga fräken, lefverfläckar och solbränna samt göra den fulaste hy vit och vacker.

Ofelbar verkan garanteras.

Fräkenpomadan innehåller inga för hyn skadliga beståndsdelar. Många intyg och tacksamhetsbref från hela Skandinavien. Pris 3 kr pr burk. Expedieras emot postförskott eller efterkräff.

Tekniska General-Depöten Stockholm,
15 Riddaregatan 15.

Schweizerbroderier.

Hvita broderade Remsor, Väf-nader, Spetsar m. m. Absolut största urval, billigaste priser. Rikt profsittill till lands-orten. Broderiaffären, 24 Kommandögatan, 1 tr. (Hörnet af Sibyllegatan).

Ett gammalt välkändt Pensionat

finnes att öfvertaga 1 oktober eller tidigare efter öfverenskommelse. Svar till "Pensionat", Eskilstuna p. r.

Rudholms Kakelfabrik
Dorcköping.

Enkla och dekorativa kakel-agnar i modern smakriktning. Ill. priskurant på begäran.

**OLAUS OLSSONS KOLIMPORT-
• AKTIEBOLAG •
— Etableradt i Stockholm 1880 —
1:a Anthracit**

Hushållskol Cokes Briketter
Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36. Rikstelefon 1 79, 66 10.

4 Kronor och mera pr dag.
Hemarbet-Stickmaskin-Sällskapet. Personer sökas, såväl män som kvinnor att sticka på våra maskiner. Enkelt och lätt arbete hemma under hela året. Förkunskaper ej nödvändiga. Afstånd af ingen betydelse. Vi köpa arbetet.
Th. Swahn & C:o Malmö, Östra Kajgatan 5.

Vackra Grafvårdar
af den vackra, hårda och hållbara svarta Skanums-graniten, tillverkas ovillkorligen billigast hos granitägaren
EDVARD STEINERS Stenhuggeri och Mek. Sliperi i Kristinehamn.
Enhvar kan hänvända sig direkt dit. Priskurant fås mot 2 porton.

Lars Monténs Neutrala Kärntvål till ylletvätt och Oleintvål till linnetvätt användes lämpligast sålunda:
2 1/2 kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under omröring 20 à 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen. Vid ylletvätt böra såväl lösningen som sköljvattnet hafva 36 à 38 grader.
Finnes hos de flesta specerihandlare samt i mina butiker.
N:r 19 Stora Nygatan. — N:r 29 S:t Paulsgatan.
Silvermedalj i Köpenhamn 1888. Gulddmedalj i Stockholm 1897.

Husqvarna Velocipeder
stå fortfarande främst i fråga om **Styrka och Lättgående**
hvar på bland annat den stadigt stigande omsättningen utgör ett talande bevis. Tillverkningen är den utan jämförelse största i Skandinavien. År 1905 såldes inom landet ca 5,000 Husqvarna-velocipeder.
Gulddmedalj i Paris 1900 och högsta utmärkelser vid sedermera hållna inhemska industriutställningar. Priskurant för 1906 på begäran gratis och franko.
HUSQVARNA VAPENFABRIKS AKTIEBOLAG, Husqvarna.

Barngarderoben

alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpredda, utgifves äfven år 1906 efter samma bepröfvade plan som hittills. Med sitt en gång i månaden utkommande 16-sidiga nummer, innehållande ett åttio-tal illustrationer öfver allt, som hör till våra barns dräkt från de spädate åren till vuxen ålder och åtföljdt af en stor dubbelsidig mönsterbilaga, ersätter tidningen mångfaldt den ringa prenumerationsafgiften af 3 kronor pr år genom den nytta och den besparing, dess praktiska innehåll bereda hvarje hem.
Hvarje husmoder, som själf ombestyr sina barnkläders förfärdigande i hemmet, bör ej försumma att prenumerera på prof, ett halft år kr. 1: 60, helt år 3 kr.

Fjärde häftet af "Moster Emmas" väf-bok.
Nya moderna och lättväfda mönster till mattor, gardiner, möbelyger m. m. erhålles mot postförskott från Fru Emma Andersson, Kneippbadet.

Högstedt & C:o
32 REGERINGSGATAN 32 STOCKHOLM.
Specialitet: Bordeaux & Bourgogne-viner Billiga priser.

Hotell Horn, Stockholm, första klass
hotell, centralt beläget invid Gustaf Adolfs torg. Rum till moderata priser. Rikstel. 56 50.

HOTELL PRIMAVERA,
Via Veneto, Rom.
Innehafvare: Castelli & Atzel.
1:sta kl. Familjehotell, beläget midt emot Drottning Magueritas Residens och Svenska Ambassad-hotellet
OBS! Svenska tidningar.
Har ni tänkt på den stora förtjänst, som återförsäljare erhållit hos John Fröberg, Finspong!
Prenumerera på Barngarderoben.

Hur användes **LIEBIG'S KÖTTEXTRAKT?**
1/4-1/2 tesked häraf upplöses i kok-hett vatten, då en kraftig, fett- och limfri buljong genast erhålles. Till-sätt salt, något soppfett, potatis eller bröd, så blir smaken densamma som vanlig kötsoppa har. Buljongens färg bör vara mörkgul ej brun.
Drygare och mer ekonomiskt än kapslar och s. k. "flytande buljong".
Försäljes genom alla speceri- & delikatesshandlande.

Crème de Cholepalmine,
utmärkt antiseptiskt hudmedel,
säljes i tubor à 30 och 75 öre
hos Herrar Speceri-, Färg- och Parfymhandlande m. n. samt å Apoteken.

Tidaholms Fantasmöbler
rikhalt. urval i fornn. stil. Fullst. rums-möblemang utföras i alla olika variationer efter order. Mod. mönster. Begär prisuppgifter från Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm. Försäljningsmagasin, Beridarebang. 27, Birger Jarlsg. 1, Stockholm.

Handväfda Linneväf-nader.

Duktyger, handdukar, lakanslärft, näsdukar m. m., köpas bäst och billigast från Kungsåters Linneväfveri, Kungsåter. Katalog och profver gratis och franko.

Porträttförstorningar
utföras fint o. konstnärligt å Bern. Hedunds Förstoringsateljé, Norrköping. Priser: form. 35x42 cm. 4 kr. 44x54 cm. 7 kr. 55x65 cm. kr. 9.50. 65x75 cm. 14 kr. Alla med infattningskartong. Sändes mot postförskott eller efterkräff.

Bäst och billigast köpas: **Musik-flera olika slag. Instrument** af prima beska-fenhet och ytterst väl justerade, samt äkta, rena och oförfal-skade, hos Frälsnings-arméns Handelsdepartement, — **Téer,** Östermalmsgat. 24 & 26, Stockholm 5. Begär vår nya illustr. priskurant, som sändes gratis! Vid rek. v. torde denna tidning återopas.

Aktiebolaget Göteborgs Bank
f. d. Göteborgs Enskilda Bank.
12 Brunkebergstorg 12.
Sparkasseränta 4 proc.
Hushållsskola

anordnes vid Sandvikens Bruk (Gestrik-land) i Juli månad, med sex spisar, hvarje afsedd för två elever som fyllt 16 år, och kommer att fortgå med 4, tremånaders kurser om året; samt eventuellt med aftonkurser för äldre. Man söker två skolade lärarinnor, hvar af en föreståndarinna och en biträdande, och erhålles fri bostad i skolan (hvar och en ett omöbleradt rum samt ett gemensamt möbleradt, fri kost och vedbrand, men ingen annan betjäning än som kan påräknas af eleverna, samt årligen turvis en månads semester.
Föreståndarinnan skall tillträda tjänsten den 15 Juni och den biträdande lärarinnan den 15 Juli.

Sökande torde insända betygsskrifter, referenser och uppgift om löne-pretentioner före den 1:sta April till Sandvikens Jernverks Aktie Bolag, Sandviken.

Släktforskning
utföres af van och intresserad arkivforskare (äfven rörande utlandet). Svar till "Släktforskning", under adress S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm.

Pärmar
till **IDUN 1905**
och föregående år
tillhandahållas till följande priser:
Iduns pärmar, röda med guldtryck ... 1: 50
D:o, röda, bronstryck 1903..... 1: —
Iduns Romanbibliotek, röda eller gröna 0: 50
Iduns Hjälpreda, röda eller gröna..... 0: 50
Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns Expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

EXTRAIT VEGETAL
BÄSTA MEDEL FÖR HÅRETS VÅRD
ED. PINAUD
18 PLACE VENDÔME PARIS

Klaga ej på Kaffe
annat än när Ni får det oblandadt, ty om Edert kaffe blandas med **ARLA-KAFFE** (af Stockholms Kaffe Aktiebolags berömda tillverkning) får Ni det hälsosammaste, billigaste och drygaste kaffe som finnes att få. Därvid göres äfven en betydlig besparing. Bör användas af alla, som ej vilja hafva sin mage och sina nerver förstörda af vanligt, oblandadt kaffe. Förordas af de mest framstående professorer och läkare. Paketer à 25 och à 10 öre i alla speceri- och diverseaffärer.

Snöhvitt tvätt utan borstning eller gnidning.
Stor-tvätt kan undagöras på en förmiddag med Castoria-tvål. Garanteras absolut fri från skadliga ämnen. Bruksanvisning erhålles gratis och franco från Kölnelagret, 24 Smålandsgatan, Sthlm.

Lugn framtid.
Liten, god, fin affär passande för dam, är af händelse ledigt att öfverlämna till moderat pris. Platsen finfin. Vidare upplysn. g:m svar till "Ombud", Norrköping p. r.]

Joko! Hvad skall jag använda till min stortvätt?

Chromol såpan är bäst